

DE OORLOG, 21 december 1914
 [ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27915]

[Maandag 21 December 1914]

Inhoudsopgave 21 december 1914

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27915]	1
DE OORLOG	2
Op het Westelijk oorlogstooneel.	2
In België en Frankrijk.	2
Officieel Duitsch legerbericht.	2
In België en Frankrijk.	3
De meening van een Zwitser.	3
Het offensief in Vlaanderen.	4
Bommen in Saarburg geworpen.	5
Op het Oostelijk oorlogstooneel.	5
Russisch legerbericht.	5
Officieel Duitsch legerbericht.	5
Oostenrijksch legerbericht.	5
De terugtocht der Russen uit W.-Galicië.	5
Wat de practijk van den modernen oorlog leert.	6
De overwinning in Polen.	7
Op Zee.	9
De "Askold".	9
FRANKRIJK.	10
De Fransche concentratiekampen.	10
RUSLAND.	10
De Russische vloot.	10
Een Duitsch oordeel over de Russische artillerie.	10
DUITSCHLAND.	10
De strijd in Polen.	10
Professor Ostwald op de vingers getikt.	11
De keizer weder naar het front.	11
ENGELAND.	11
Het bombardement van Hartlepool.	11
De Engelsche ambassadeur te Parijs.	11
De aanslag op de Engelsche kust.	11
"Meerdere levendigheid". - Een merkwaardig boek.	11
BELGIË.	14
De oorlogsschatting van België.	14
OOSTENRIJK-HONGARIJE.	14
Oostenrijk-Hongarije en Duitschland.	14
SCANDINAVIË.	14
De Koningsbijeenkomst.	14
ITALIË.	14
Binnenlandsche leening.	14
Irredentische betoogingen.	15
TURKIJE.	15
De Turksche Kamer.	15
ZUID-AFRIKA.	15
Conroy gevangen genomen.	15
De opstand in Zuid-Afrika.	15
Generaal Botha aan het woord.	15
EGYPTE.	16
Egypte een sultanaat.	16
De nieuwe Sultan van Egypte.	16
De nieuwe sultan.	16
De Khedive.	16
De nieuwe Sultan van Egypte.	16
ENGELSCH SOEDAN.	16
In Soedan.	16
Nederland en de oorlog.	16
Belgische vluchtelingen.	16
De Interneeringskampen.	16
Geïnterneerden.	17
Op Zee.	17

Op een mijn gestooten.	17
Oorlogsleening.	17
Afdeulingsverslag.	17
Memorie van Antwoord.	18
[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27915]	18
DE OORLOG	19
De algemeene toestand.	19
Op het Westelijk oorlogstooneel.	20
Bommen in Calais geworpen.	20
Voor goede behandeling aanbevolen.	20
Fransche officieele berichten.	21
De strijd in Noord-Frankrijk.	21
Het ondermijnen van loopgraven.	22
Op het Oostelijk oorlogstooneel.	23
Russisch Communiqué.	23
Op Zee.	23
Het geheim van de "Audacious" opgelost.	23
BELGIË.	23
Uit Brussel.	23
DUITSCHLAND.	24
De marine-toebereidselen.	24
Een Duitsch antwoord op het Fransche Geelboek.	24
FRANKRIJK.	26
De lichting 1915.	26
ENGELAND.	26
De beschieting van Scarborough.	26
De Duitsche consul te Sunderland.	26
ITALIË.	26
Irredentistische betoogingen.	26
Italië en Turkije.	27
OOSTENRIJK-HONGARIJE.	27
Onderscheidingen.	27
TURKIJE.	27
In Trans-Kaukasië.	27
SCANDINAVIË.	27
EGYPTE.	27
De Engelsche politiek.	27
Allerlei.	28
Europeesch geboefte.	28
De spion-lantaarn-opsteker.	29

5

EDITIE VAN 2 UUR. OCHTENDBLAD.

DE OORLOG

10 **De strijd aan de Yser. — De overwinning in Polen. — De koningsbijeekomst. — Generaal Botha aan het woord.**

**Op het Westelijk oorlogstooneel.
In België en Frankrijk.**

15 PARIJS, 19 Dec. (Reuter.) (Communiqué.) In de buurt van Steenstrate in België werd een aanval van den vijand afslagen.

Wij zijn merkbaar vooruitgegaan in de buurt van de herberg van Korteker. De vijand heeft zich weder actief betoond in de richting van Thiepval en Lebons. Op laatste punt werd een vijandelijke troep letterlijk weggemaaid.

20 **Officieel Duitsch legerbericht.**

BERLIJN, 20 Dec. (W. B.) Rapport van het groote hoofdkwartier:
De vijand staakte gisteren de vruchteloze aanvallen bij Nieuwpoort en Bixschoote. De aanvallen van den vijand op La Bassée, waaraan zoowel door Franschen als Engelschen werd deelgenomen, werden met groote verliezen voor den aanvaller afgeslagen. Tweehonderd gevangenen (Engelsche zoowel als niet-Europeesche strijders) vielen in onze handen. Ruim 600 doode Engelschen liggen voor onze stelling.
25 Bij Notre Dame de Lorette (zuidoostelijk van Béthune) verloren wij een loopgraaf van 60 meter lengte. Onze verliezen zijn zeer gering.
30 In het Argonnenwoud maakten wij kleine vorderingen en veroverden drie mitrailleurs.

In België en Frankrijk.

PARIJS, 20 Dec. (Reuter.) (Communiqué.) Tusschen de zee en de Lys hebben wij enig terrein gewonnen.

Boven Nieuwpoort en St. George zijn wij iets vooruitgegaan.

35 Ten zuiden van Yperen, tusschen de Lys en de Oise, hebben wij ons meester gemaakt van een deel der loopgraven in de eerste linie der Duitschers aan het front Richeburg-Givanchy-La Bassée.

Ten zuidoosten van Albert hebben wij de loopgraven bij Maricourt heroverd, die wij Donderdag hadden genomen en Vrijdag weder verloren.

40 In de buurt van Lihons werden twee hevige aanvallen van de Duitschers, die trachtten de door ons Vrijdag genomen loopgraven te heroveren, afgeslagen.

Tusschen de Oise en Argonne werkt onze artillerie nog steeds beter dan de Deutsche. In het Grivire-bosch hebben wij aanvallen op Fontaines-Madame St.-Hubert afgeslagen.

45 **De meening van een Zwitser.**

BERN, 20 Dec. (W. B.) De "Bund" bevat een artikel van den oorlogscorrespondent kolonel Müller, die, nadat hij een tijdlang van het slagveld weg was geweest, sedert het begin van December weder aan front is. In dit artikel zegt hij: "De Duitschers zien er thans weliswaar wat onverzorgd en ruig uit met hunne baarden, want het is
50 thans geen tijd om zich te ?scheren, maar zij zijn vroolijk en opgewekt. Aangenaam verraste mij het onbevangen optreden en de duidelijke, in het geheel met bedeesde antwoorden en de groote ?mte van de manschappen, als een generaal hen ondervraagt."

Naar aanleiding van het feit, dat een dorp aan de voorpostenlinie slechts weinig ?
55 eden heeft, merkt Müller op, dat het te betwijfelen valt of dit dorp nog wel zou bestaan, wanneer de Deutsche veldwacht ?in had gelegen." Volgens hem zou het ? dan wel platgeschoten zijn.

De Franschen beschieten n.l. meedoogenloos hun eigen dorpen, wanneer ook maar de kleinste vijandelijke afdeeling zich daar bevindt, wanneer zij maar meenen, daarmee
60 een tactisch voordeel te kunnen behalen.

Van tijd tot tijd doen de Franschen aanvallen zonder begrijpelijke reden. Die aanvallen worden of gedaan meer om politiek dan om militaire redenen, ut aliquid ?
videtur, of opdat omtrent den aanval berichten kunnen worden verzonden, ter ?kenning of om den vijand af te matten. De poging om op het ongunstig terrein, ?uit zij reeds
65 eens met zware verliezen teruggeslagen zijn, door te breken, schijnt ?gesloten te zijn.

Daar de Deutsche geschutsstanden dikwijls wisselen en goed gedekt zijn, overstel? de Franschen telkens alle punten, die naar zij vermoeden bezet zijn, met slecht gericht vuur, dat slechts geringe uitwerking heeft.

70 Er zijn verschillende redenen om te veronderstellen, dat deze artillerie-voorbereiding niet beantwoordt aan de bedoeling om de manschappen aan te moedigen tot den infanterie-aanval, dat zij integendeel eerder ontmoedigend werkt, zooals blijkt uit het voortdurend toenemend aantal soldaten, die zich vrijwillig overgeven. Bij het verhoor gaven zij voor hun overgave dikwijls redenen op, uit welke valt af te leiden,
75 dat zij genoeg hadden van deze wijze van oorlogvoeren, die steeds met verliezen gepaard gaat. Zij antwoordden dikwijls, dat ze vrouw en kinderen thuis hebben en niet ? waarom zij zich zonder reden zouden laten doodschieten.

Müller zegt verder, dat men daaruit echter niet de gevolgtrekking mag maken, dat er algemeene demoralisatie en ontmoediging in het Fransche leger heerscht. De Duitschers
80 zijn vol lof over de dapperheid en doodsverachting vooral van de Noord-Franschen, en over de Fransche officieren wordt in het Deutsche leger over het algemeen met de grootste waardeering gesproken.

De strijd aan de Yser.

85 *(Nadruk verboden!)*

DIEPPE, 10 Dec.

Een onzer medewerkers schrijft:

Van Yperen naar Dieppe is nogal een afstand. Toch heb ik dien moeten afleggen om zoo spoedig mogelijk de gebeurtenissen der laatste dagen over te brengen.

90 Er is nu al weer meer beweging aan den overkant van de Yser. Ik berichtte in een mijner vorige brieven reeds dat de bondgenooten eenige belangrijke stellingen aan den Yser (zuidwaarts) hadden genomen. Dat de Duitschers dit niet zoo maar over hun kant zouden laten gaan was te voorzien. Ten eerste zijn de stellingen van groot strategisch belang, ten tweede is een echec, hoe klein ook, nadeelig voor het moreel
95 der troepen. De Duitschers voeren nu ook heel wat troepen in die richting. Intusschen gaan ze voort hun kanonnen deel te laten nemen aan den strijd. 't Schijnt evenwel dat

ze het niet willen laten bij het hernemen der verloren stellingen, doch ook andere punten aan den aanval zullen onderwerpen. Doch van doorkomen zal nu niet licht sprake zijn. De bondgenooten hebben n.l. hun tijd hier goed gebruikt. Ze hebben
100 veldversterkingen, welke op zich zelf vestingen zijn. Bovendien hebben ze van natuurlijke dekkingen, ja van elken plooi in 't terrein, gebruik weten te maken. Men voelt zich hier dan ook zoo veil, dat een groot deel der Belgische troepen zich in garnizoen heeft begeven te Dieppe, een ander deel wordt ter reorganisatie en
105 aanvulling opnieuw verder zuidwaarts gezonden. Van eigenlijk grooten strijd echter nog steeds geen sprake.
Toch is er veel opmerkenswaardig waar te nemen. Zoo kan ik b.v. nu een oordeelkundige vergelijking maken tusschen het Belgische leger van thans en dat van eenige maanden geleden. Hoewel 't nu kleiner is in aantal, heeft het in gevechtswaarde enorm
110 toegenomen. Veel heeft daartoe bijgedragen het reorganiseeren van het kader. Dit laatste is nu zoodanig ingericht, dat inderdaad gezegd kan worden dat het aan het doel beantwoordt.
Ook opmerkens- en vermeldenswaard is de eigenaardigheid dat Belgische gendarmen dienst doen langs de wegen op Fransch grondgebied. Men hoort dan ook overal tusschen
115 het Fransch door het Vlaamsch. Het Belgische geld, munt zoowel als papier, wordt hier overal à pari aangenomen.
Het verkeer met Parijs gaat steeds regelmatig door. Er wordt door particulieren meer gereisd dan men wel zou vermoeden. Doch gemakkelijk en vlug reizen is nu onmogelijk. Overal is er quaestie van passen, visies en nog eens passen. En voor de niet-
120 Franschen is 't alles behalve gemakkelijk om in Frankrijk te komen, veel minder om in den omtrek der gevechtswaarde te komen. Zonder uitstekende aanbevelingen, bij de gewone passen, komt men niet te Calais of Duinkerken. In Veurne mogen alleen komen speciaal bevoorrechte inwonenden. Nabij Yperen en te Wulpen, op den weg Veurne-
125 Nieuwpoort, mag men alleen komen, als men er toestemming toe heeft. Inderdaad is hier alles zoo ingericht, dat men op iederen aanval volkomen voorbereid is. Van verrassingen kan dan ook m. i. geen sprake zijn.

Het offensief in Vlaanderen.

Een bijzondere correspondent van de "Times" te Duinkerken schetst hoe deze stad, toen ten gevolge van den opmarsen der Duitsche troffen met een belegering steeds meer
130 rekening moest worden gehouden, langzamerhand een Engelsche stad werd. Duinkerken werd overstroomd met Engelsche matrozen en mariniers; de inwoners werden vertrouwd met de Londensche omnibussen, die thans gevuld met Britsche soldaten, door de nauwe straten tuffen als hadden zij nooit ergens anders gereden. De straatjongens hoorden zoo vaak van "Tipperary" zingen, dat zij het soldatenlied vanzelf ook leerden.
135 In het begin van October verlieten de meeste Engelsche marinetroepen de stad, om deel te nemen aan de verdediging van Antwerpen. Sindsdien werd Duinkerken weer overheerschend Belgisch. Na den val van Antwerpen kwamen duizenden Belgische burgers een toevlucht zoeken in de stad, weldra gevolgd door de Belgische troepen.
Duinkerken werd een der militaire depôts van het Belgische leger, welke gevestigd
140 zijn in de noordelijke kustplaatsen van Frankrijk. Het strijdbare gedeelte van het leger zette zich vast aan de Yser en op 17 October begon aldaar de worsteling.
Duinkerken was de basis van de operaties der bondgenooten. Sindsdien komen iederen middag de lange rijen bruine vrachtauto's den rechten weg van Veurne afgetuifd om
145 nieuwe voorraden levensmiddelen en munitie voor het front uit Duinkerken te halen. Het geschut donderde aan de Yser en langs de kust. De Duitschers trokken steeds meer troepen samen achter Dixmuiden en Yperen en de gewondentransporten volgden elkander steeds sneller op.
De Duitsche vliegtuigen brachten bezoeken aan de stad en lieten hun bommen vallen op de markt en in de omgeving van het stadhuis. Reeds verwachtte de bevolking, dat zij
150 spoedig gevolgd zouden worden door de zware 28 c.M. granaten. Zij hield zich flink, zelfs toen de Duitschers den 24en October recht op den spoorweg bij Pervyse aanrukten en het Belgische hoofdkwartier in allerijl deze plaats ontruimde.
Van dat oogenblik af begon generaal Joffre troepen aan de Belgische grens samen te trekken en Duinkerken werd weer Fransch. De straten waren spoedig propvol met
155 Fransche soldaten; in de hotels ziet men aan tafel bijna geen burgers meer. Te midden van de overstelpende hoeveelheid Fransche militairen worden de weinige Belgische en Engelsche uniformen haast niet meer opgemerkt. Het is een zonderlinge
dooreenmengeling van uniformen: blauw en rood en groen en Khaki, zee- en landmacht, jagers, spahis, artilleristen, kurassiers, Belgische Gidsen en Fransche infanteristen
160 in de nieuwe blauwgrijze uitrusting.
Het Engelsche element is in hoofdzaak vertegenwoordigd door zeelieden en Roode Kruis-personeel. Het laatste is sterk toegenomen, sinds de hertogin van Sutherland half

165 October te Malo, even buiten de stad, haar hospitaal met tachtig bedden inrichtte. Thans bevinden zich daar reeds acht of negen van zulke particuliere hospitalen. De meeste gewonden zijn natuurlijk Franschen en Belgen; toch worden ook wel Engelsche gekwetsten binnengebracht. Duinkerken behoeft zich thans voor een aanval niet meer bevreesd te maken. De in September in het voorterrein aangelegde veldversterkingen zullen ongebruikt blijvens, verzekert de "Times"-correspondent ten slotte.

170 **Bommen in Saarburg geworpen.**

In den nacht van 17 op 18 Dec. werden uit twee vijandelijke vliegtuigen boven Saarburg in Lotharingen tien bommen naar beneden geworpen. Twee ulanen, een onderofficier en een mindere, werden op straat gedood en een dienstmeisje werd zoo ernstig gekwetst, dat men voor haar leven vreest. Ook werd zeer groote materiele schade aangericht.

**Op het Oostelijk oorlogstooneel.
Russisch legerbericht.**

180 PETROGRAD, 19 Dec. (P. T. A.) De Groote Generale Staf bericht: Aan den rechteroever van de Weichsel hebben zich geen veranderingen voorgedaan. Een poging van den vijand om op den linkeroever bij Doebrzin over de rivier te trekken werd door artillerievuur verhinderd. De vijand werd genoodzaakt met haast het eiland, in de Weichsel, dat hij bezet had, te ontruimen. Wij hebben zijn pontons buitgemaakt.

185 Aan de Bsoera beginnen zich gevechten te ontwikkelen. Wij hebben verscheiden aanvallen der Duitschers afgeslagen. In andere streken aan den linkeroever van de Weichsel hadden slechts voorpostengevechten plaats. In West-Galicië, aan den linkeroever van de Doenajetz, hebben wij in den nacht van 17 op 18 Dec. ongeveer 1000 man van een Duitse divisie, die reeds in dit gebied had gestreden, krijgsgevangen gemaakt.

190 Een groot gedeelte van het garnizoen van Przemysl tracht zich een weg te banen in de richting van Bircza. Onze troepen strijden hier onder gunstige omstandigheden.

Officieel Duitsch legerbericht.

195 BERLIJN, 20 Dec. (W. B.) Rapport van het groote hoofdkwartier: Van de Oost- en West-Pruisische grens niets nieuws. In Polen beproeven de Russische legers stand te houden in nieuwe, gereedgemaakte stellingen aan de Rafka en Nidda. Zij worden overal aangevallen.

200 (De Rafka is een zijrivier aan de Bzoera ten noorden van Lowitsj en stroomt in de richting zuid-noord. De Nidda is een zijrivier van den Weichsel in Zuid-Polen en stroomt in de richting noord-zuid. De Russische stelling in Noord-Polen ligt nu ongeveer 60 K.M. ten Westen van Warschau. R. H.)

205 **Oostenrijksch legerbericht.**

WEENEN, 20 Dec. (W. B.) Officieel wordt bekend gemaakt, onder dagteekening van 20 Dec.: In de Karpathen werden gisteren de voorgeschoven vijandelijke troepen in het gebied van de Latorcze teruggeslagen.

210 Ten noordoosten van den Lupkow-pas ontwikkelen zich groote gevechten. Bij onzen aanval uit het front Krosno-Zakliczyn hebben wij overal terrein gewonnen. In het Biala-dal drongen onze troepen door tot Toechof. De gevechten aan de Beneden-Doenajec duren voort.

215 De Russen zijn opnieuw met een sterke legermacht den strijd in Galicië begonnen. In Zuid-Polen hebben wij de Nido bereikt.

De terugtocht der Russen uit W.-Galicië.

De oorlogscorrespondent van het "Berl. Tagenblatt", die zich tot bij het Oostenrijk-Hongaarsche oorlogspersbureau bevindt, seinde Vrijdag;,
220 De veertiendaagsche strijd bij Limanona en in het stroomgebied van de Dainajec en Paprad heeft tot gevolg gehad de indrukking van den linkervleugel van het groote Russische front. In de omgeving van Bochnia stond een sterke Russische strijdmacht, waarop in het district Neu Sandec veel cavalerie en twee divisies van het achtste legerkorps aansloten. De Russen hebben, zooals ik van krijgsgevangene verneem, in de
225 laatste dagen van Kief over Lemberg versterkingen aangetrokken. Deze troepen verlieten een station vóór Lemberg den trein en marcheerden verder, waarbij zij Przemysl rechts lieten liggen.

Wat de praktijk van den modernen oorlog leert.

- 230 De Zwitsersche kolonel Feyler, die in de Fransche bladen herhaaldelijk belangwekkende
militaire beschouwingen levert naar aanleiding van het verloop van, de operaties op
de verschillende slagvelden, wijst thans in de "Journal" op het feit, dat de
gevechtsfronten zulk een verrassend weerstandsvermogen blijken te bezitten.
Na den slag aan de Marne had men kunnen verwachten, dat de verslagen Duitschers pas
235 aan de Maas zich zouden herstellen – de krijgsgeschiedenis wettigde zulk een
onderstelling. Maar nog staan zij aan de Aisne.
Bij de ontwikkeling van de omvattende operaties aan de Oise en de Somme, had men van
dag tot dag den terugtocht der Duitschers van de Aisne kunnen verwachten. Maar in
plaats daarvan vormde zich een nieuw front, dat nog weerstand biedt.
- 240 Aan de Lije en Yser hadden de inzet van de geweldige Duitse troepenmassa's en hun
verwoede aanvallen, volgens de methoden en gegevens van vroegere oorlogen,
ongetwijfeld een baan moeten breken door de stellingen van den vijand, die numeriek
zwakker was. Maar elk élan brak op die stellingen.
Wie zou vóór den oorlog hebben gedacht, dat de aanvaller voor Nancy tot staan zou
245 worden gebracht, toen zijn legers reeds Parijs bedreigden? Wie had kunnen
veronderstellen, dat na ruim vier maanden oorlogvoeren vestingen als Belfort, Epinal
en Verdun bij wijze van spreken nog geen kanonschot gelost zouden hebben? En wie zou
ooit hebben geloofd, dat zulk een krachtige converseerende aanval ais die van de
Duitschers op Yperen zou falen, niettegenstaande het front van den verdediger een
250 halven cirkel vormde?
Evenals deze militaire schrijver tot de conclusie komt, dat vele beproefde regelen
door dezen oorlog te niet worden gedaan, zoo constateert ook de deskundige schrijver
van het maandelijksche overzicht van den "Grooten Europeeschen Krijg" in de laatste
aflevering van de "Militaire Spectator", dat "de lengte, de veerkracht van het front
255 in het Westen en de tijdsduur gedurende welken het zich handhaaft, spotten met alle
bekende strategische regelen".
"Ja – werkelijk", schrijft bij o.a., "waarom zou men het met de feiten voor oogen
niet erkennen, dat daarop alle strategische operatiën, welke den veldheeren van
vroeger dagen roem en succes brachten, mislukten? Zoowel de strategische omvatting
260 ais doorbreking leden bij herhaling échec; men zou er waarlijk toe komen te gelooven,
dat deze vroeger zoo bij uitstek beslissende handelingen hebben afgedaan en slechte
tot historische begrippen, die in den modernen oorlog geen beteekenis meer bezitten,
zijn geworden.
"Wie herinnert zich niet zoo menig voorbeeld uit de Napoleontische veldtochten,
265 waarin de Groote Keizer vooral tegenover bondgenootschappelijke legers in uitgebreide
opstellingen met zijn heimelijk voorbereide, bliksemsnel doorgevoerde doorbrekingen
een schitterend succes, een afdoende beslissing bevocht?
"En hoe vaak niet hadden hij en ook groote veldheeren uit later eeuwen hunne
overwinning aan een welgeslaagde omvatting te danken? En thans? Beide procédés
270 blijven zonder noemenswaardige uitwerking.
"De doorbreking stokt te midden van haar ontwikkeling en kan niet worden doorgevoerd
– men denke aan St. Mihiel, aan Roye en Albert – de omtrekking wordt hoogstens tot
omvatting en bereikt als zoodanig geen ander succes dan de verlenging van het
vijandelijk front.
275 "De verklaring van deze eigenaardige, doch hoogstgewichtige strategische evolutie wil
mij voorkomen de volgende te zijn.
"De omtrekking is na de toepassing der vliegtuigen, dus door verkenning uit de lucht,
eenvoudig onmogelijk geworden.
"Een omtrekking toch wordt geheel buiten 's vijands waarnemingskring op dagmarschen
280 afstands aangezet en zoodanig doorgevoerd, dat de daarvoor bestemde groep op het
juiste oogenblik uit een geheel onverwachte en voor den vijand zeer gevaarlijke
richting (rug en flanken) tot uitwerking komt; men denke o. a. aan Koninggrätz.
Vliegtuigen maken dergelijke pogingen geheel illusoir, omdat zij den waarnemingskring
zoover uitbreiden, dat dergelijke pogingen buiten 's vijands gezichtsbereik eenvoudig
285 onuitvoerbaar zijn. Terwijl zijn omtrekkende groepen nog eenige geforceerde
dagmarschen moeten afleggen, om ter plaatse te komen, heeft de vliegenier binnen
enkele uren het booze opzet gemeld en blijft alle tijd beschikbaar voor het nemen van
tegenmaatregelen.
"Maar de doorbreking dan? Ook deze – de krijgsgeschiedenis, die op 't oogenblik in
290 Noord-Frankrijk wordt gemaakt, bewijst het – lijdt eenvoudig échec. Tracht de
aanvaller op eenigerlei punt door te breken, dan geeft des tegenstanders front
veerkrachtig na, doch tevens is er ruimschoots tijd beschikbaar, om dit op het zwakke
punt te versterken.
"Om dit punt concentreert zich dan een zoo groote vuurkracht van geweren,

295 mitrailleurs en snelvuurkanonnen, dat spoedig van elke verdere poging tot verder
doordringen moet worden afgezien.
"Zoo zeker als het moderne oorlogsmiddel der luchtverkenning elke poging tot
ontrekking verijdt, zoo goed is de enorme uitwerking der moderne oorlogswapens
oorzaak, dat de doorbreking, wanneer het op de doorvoering aankomt, mislukt. Mochten
300 dit de strategische lessen zijn, welke deze ultra-moderne oorlog ons biedt, dan zal
daarvan een gansche evolutie het gevolg zijn.
"De eenige strategische handeling, welke in dit geval nog toepassing kan vinden, is
de zoo versmade, onmogelijk genoemde frontaanval. Het valt niet te ontkennen, dat
men, toen de beide andere procédés ten koste van groote offers mislukten, den strijd
305 front tegen front weer hervatte. Hij, die het snelst en het overvloedigst reserves
weet aan te voeren, heeft nog de meeste kans met den zuiveren frontaanval succes te
bereiken."
En wat men nu in Vlaanderen ziet gebeuren, schijnt deze laatste meening te
bevestigen.
310 Na den val van Antwerpen, werd door de Duitschers den sterksten druk geoefend op het
Yserfront; na het stellen van de inundatie werd die druk overgebracht op het front
tusschen Yser en Lije (vooral op Yperen) en nu zien wij, hoe na een hardnekkige
worsteling op de plaats, de bondgenooten op hun beurt tot het offensief overgaan,
waartoe waarschijnlijk inmiddels aangekomen versterking hen in staat stellen.
315 Met meer dan gewone belangstelling mogen vooral wij, Nederlanders, het verloop van de
operaties in dat vlakke waterland daar in Vlaanderen gadeslaan.

De overwinning in Polen.

(Van onze Berlijnschen correspondent.) BERLIJN, 18 Dec. Berlijn was in de laatste
320 maanden stiller, kalmer geworden. De gebeurtenissen van de eerste tijden – Luik,
Namen, Brussel, Longwy, Maubeuge – de snelle opmarsch door België en Noord-Frankrijk,
met Parijs in een niet ver verschiet, hadden bij velen de overtuiging gewekt, alsof
het zegevieren een kleinigheidje was, dat de Duitsche soldaat zoo en passant uit de
mouw schudde. Een groote overwinning behoorde bij het dagelijksche leven als het
325 middagmaal. En Berlijn kwam niet uit zijn vlaggentooi, zijn menschengekrioel in de
drukke verkeersstraten.
Maar allengs ging het langzamer. De Berlijner merkte, dat het zegevieren wel een
mooie, maar niet zoo heel gemakkelijke zaak is, af en toe gepaard moet gaan met een
nederlaag, met stilstand, niettegenstaande ernstige pogingen om vooruit te komen.
330 Men moest leeren wachten, heel geduldig zijn. En het geflaneer langs Unter den
Linden, Friedrichstrasse, Leipzigerstrasse, Tauentzienstrasse bedaarde.
De overwinningsroes maakte plaats voor rustig wachten, kalm wachten, in de
overtuiging, dat het nu wel heel langzaam ging, maar toch zeker.
Alleen bij heel belangrijke wapenfeiten van de laatste maanden werd de vlag
335 uitgestoken. Maar dikwijls bood zich de gelegenheid niet. En dan nog bleef het in de
stad even rustig van stemming, even bedrijvig van het dagelijksch werk. Gistermorgen
plotseling werd het anders. De menschen stonden te wachten voor de kranten-bureaus,
voor de filialen in den regenachtigen, triesten Decemberdag. Zenuwachtig van spanning
staken ze de koppen bij elkaar en fluisterden.
340 Zouden ze wachten op nadere bijzonderheden over het bombardement van Scarborough,
Hartlepool en Whitby? Het bericht in de ochtendbladen had blijdschap verwekt. Het
vergaan van de mooie kruisers bij de Falklands-eilanden zat den Berlijners nog dwars
in de maag, al kon deze klap niet uitblijven. De vreugde was er des te grooter om, nu
de blauwe jantjes den durf getoond hadden, niettegenstaande mijnen, scheeps- en
345 kustgeschut, de streek van Falmouth te herhalen.
Zou het de spanning zijn waarmee het bericht afgewacht werd, of het den Engelschen
toch gelukt was in den nevel de brutale Duitsche kruisers onschadelijk te maken?
Van het westen kòn het niets zijn. Want men weet nu wel, dat daar het nemen van een
vijandelijke loopgraaf, het winnen van een paar meters terrein honderden mannen kost
350 en dat men daar wacht. De dikke Bertha's, die vroeger in een paar uren tijds sterke
beton-vestingen ombliezen alsof het kaartenhuizen waren, kunnen niet in functie
treden. Ook zij wachten tot in het Argonnerwoud het nemen van loopgraven en
blokhuizen en andere "steunpunten" den afstand tot Verdun voldoende verminderd heeft,
dat de projectielen doel kunnen treffen.
355 De ingewijden wisten het wel, waarom gistermorgen de spanning plotseling zoo groot
was. Zij hadden gehoord, dat veldmaarschalk Von Hindenburg dien zelfden morgen den
keizer had getelefoneerd, dat in Polen een overwinning behaald was over de geheele
linie. En weldra ging het van mond tot mond "Warschau is gevallen, honderd duizend
Russen zijn gevangen."
360 Deze honderdduizend Russen spookten al een paar weken lang in Berlijn rond, sedert de

verovering van Lodz. Telkens wist "men" het zeker, dat honderdduizend Russen gepakt waren. Maar de officieuze bevestiging bleef uit, liet op zich wachten. Nu natuurlijk kwamen ze weer, de honderdduizend Russen. Een overwinning nog groter dan die van Tannenberg zou het zijn. En de ooren van "unserm" Hindenburg moeten getuit hebben.

365 Om halftwee eindelijk kwamen de eerste bulletins als witte vogels door de straten gevlogen. En het publiek las ze met gretige oogen.

Het offensief der Russen tegen Silezië en Posen volkomen mislukt. De vijandelijke troepen in geheel Posen na hardnekkige en verbitterde gevechten op de vlucht gejaagd. De vijand achtervolgd. De vruchten van de beslissing nog niet te overzien...

370 Von Hindenburg deelde dus mee, dat de beslissing, een paar weken geleden voorspeld, nu gevallen was, en dat de Duitsche troepen een volkomen succes behaald hadden.

Al stond er in dit bulletin ook niets van de honderdduizend gevangen genomen Russen, niets van buitgemaakte kanonnen, men begreep toch wel, dat het een overwinning van belang was.

375 De hoofdstad uitte haar vreugde. De menschen spraken in groepjes opgewonden op straat, niettegenstaande den fijnen regen, de kerkklokken beierden, de vlaggen werden uit de huizen gestoken. Het zwart-wit-rood van Duitschland, het zwartgeel van Oostenrijk, het blauw-wit van Beieren, het groen-wit van Saksen, zelfs hier en daar de Turksche halve maan. Van alle ministeries, staats- en gemeentelijke gebouwen

380 waperden de witte vlaggen met den Pruisischen adelaar, de roodwitte vlaggen met den Berlijnschen beer.

Nu was het gedaan met den Russischen kolos, nu kon de stoomwals, die den weg gelijk zou maken van Petersburg naar Berlijn, niet verder. Lasmen het niet in de avondbladen: "De Moskowsische kolos, die over de grens zou stappen, ligt verpletterd?"

385 Of: "De hoop van de Franschen en Engelschen, dat eindelijk, eindelijk het voorwaarts dringen van de Russische stoomwals naar Berlijn hunlucht zou geven, is vernietigd". Of: "Met Kerstmis is geheel Polen door de Russen ontruimd".

Kortom, volgens de artikelen in de Berlijnsche avondbladen – zelfs van de deskundige militaire medewerkers – is het nu gedaan met het Russische leger, voor goed gedaan en

390 de terugslag van deze overwinning zal zich spoedig doen voelen op het westelijk oorlogstooneel.

Alleen de "Vorwärts" was niet zóó hoopvol gestemd:

"Het gepraat over de "vernietigende nederlaag" der Russen is voorloopig een onzinnige en misleidende overdrijving. Een millioenenleger als het Russische, dat weliswaar

395 vier weken lang zware verliezen geleden heeft, doch stellig ook in den loop van dezen tijd in staat was de hiaten aan te vullen, laat zich eenvoudig niet vernietigen onder de tegenwoordige omstandigheden, met haar reusachtige slagen over een front van honderden kilometers. Hoeveel gevangenen en hoeveel kanonnen in handen gevallen zijn van de Duitschers en Oostenrijkers kan thans nog niet overzien worden, maar zelfs

400 wanneer deze buit zeer groot zou zijn, zal toch het meerendeel van de Russische troepen zich in veiligheid gebracht hebben door een tijdigen terugtocht."

Kalme menschen, die zich niet al te zeer door hun patriotische geestdrift laten meeslepen, zullen er waarschijnlijk over denken als de "Vorwärts".

Deze overwinning is een schitterende, doch geen beslissende. Het is althans voorbarig

405 thans reeds van een beslissing te spreken, waarvan de afloop van dezen Europeeschen oorlog afhankelijk zal zijn. Zonder deze overdrijving is de beteekenis reeds groot genoeg voor het Duitsche volk.

Nadat het legerbestuur ingezien had, dat er aan den positie-oorlog in het westen niet

410 spoedig een eind te maken zou zijn, begon het zijn operaties op groote schaal in het oosten, den vierden October. De Duitschers en Oostenrijkers traden offensief op en bereikten na enkele gelukkige gevechten de Weichsel-linie. De belegering van Przemysl moest door de Russen opgegeven worden en de Oostenrijkers kwamen in het bezit van de San-linie.

415 Reeds dacht men aan het oversteken van de Weichsel door de bondgenooten en aan een belegering van Warschau en Iwangorod. Russische troepen werden in de onmiddellijke nabijheid van Iwangorod verslagen en de aanval der Oostenrijksche troepen tegen den linkervleugel van de Russische veldstellingen oostelijk en zuidoostelijk van Przemysl schoot goed op. Ook in de Karpathen moesten de Russen wijken. De geheele Russische

420 linkervleugel werd bedreigd. De Oostenrijkers trokken zegevierend Czernowitsj weer binnen. Daar tegelijkertijd het gouvernement Soewalki door de Duitschers bezet was en ook de aanvallen der Russen in deze buurt afgeslagen werden, ging het lijken op een groote overwinning van de bondgenooten. Maar plotseling kwamen talrijke, nieuwe Russische troepen over Warschau in den strijd, bedreigden den linkerflank van de

425 bondgenooten en Von Hindenburg achtte het eind October, begin November, noodzakelijk terug te trekken op de linie Krakau-Thorn. Hij kreeg versterking voor de beide

vleugels, zorgde er voor, dat het centrum, dat vrij zwak bleef, zich houden kon in veld-versterkingen.

430 Den tienden November hervatten de bondgenooten het offensief optreden. Eerst rukte de noordelijke vleugel op, die den Russischen rechtervleugel sloeg bij Lipno en Wloclawek (13 en 15 November). Sterke Russische strijdmachten werden in zuidelijke en zuid-oostelijke richting terug geworpen, door de Duitschers achtervolgd. Er bestond weer hoop voor een beslissenden, omvattenden aanval tegen den Russischen rechtervleugel, waardoor deze afgesneden zou kunnen worden van zijn achterwaartsche
435 verbindingslinie op Warschau. Doch wederom kregen de Russen versterking (2 November), zoodat het offensief optreden der bondgenooten tot staan gebracht werd. De Russen traden thans aanvallend op, doch de bondgenooten weken niet terug (25 November). Onmiddellijk hervatte de noordelijke vleugel het offensief, veroverde de Russische stellingen bij en om Lodz (6 December). De verslagen Russen gingen terug tot achter
440 de Miazga-linie, waar zij versterkte veldbevestigingen hadden, welke aansloten aan de stelling van den rechtervleugel achter de beneden Bzura. De aanvallen der Duitschers werden voortgezet hoofdzakelijk in het gebied tusschen Lowitsj en de Weichsel. Terwijl deze moeilijke gevechten in het noorden werden geleverd, hadden de Russen getracht versterkingen te doen komen uit het zuiden van Polen over Noworadomsk. Deze
445 troepen werden echter door de bondgenooten bij Petrikoff verslagen. Tegelijkertijd hadden de Oostenrijkers zich geconcentreerd aan den linkervleugel zuidelijk van Krakau. Zij openden den aanval op den Russischen linkervleugel, die zij 12 December versloegen bij Limanova. Bovendien traden de Oostenrijkers actief op in de Karpathen en verlengden hun front tot de San. Een algemeene achtervolging in
450 noordelijke richting werd begonnen, waardoor de Russen steeds meer teruggeworpen werden naar het eigen centrum. Inmiddels hadden de Duitschers in de buurt van Lowitsj hun aanvallen voortgezet op de Bzoera-stellingen, waar zij de Russen versloegen. De gelijktijdige nederlaag van de beide Russische vleugels, de onmogelijkheid te breken door het Duitsche front, heeft het weerstandsvermogen van het Russische leger
455 gebroken. Om niet geheel omsingeld te worden, moest het den algemeenen terugtocht aanvaarden.

Het plan van het Russische legerbestuur is volkomen mislukt. De Russische troepen staan veel verder van Berlijn dan bij het uitbreken van den oorlog. En het plan van den-genialen von Hindenburg is volkomen gelukt.

460 Ontegenzeggelijk is er voor de Duitschers reden tot juichen na dit strategisch succes, dat stellig bij den vijand en in de neutrale wereld ook een grooten moreelen indruk zal maken. Een moreele zegepraal, die vooral Oostenrijk noodig had na zijn jongste échec in Servië.

465 Men zegt hier, dat het Oostenrijksche legerbestuur op advies van het Duitsche zooveel troepen uit Servië had weggehaald, dat slechts nog een zeventig- à tachtigduizend man stonden tegenover de Servische soldaten. Men hoopte hiermee te kunnen behouden, wat men in bezit gekregen had, Valjewo en Belgrado. Toen het bleek, dat men de kracht van het Servische leger onderschat had, dat het niet zoo gedesorganiseerd was als men dacht, bleef er niets anders over dan een algemeene terugtocht en een prijsgeven van
470 het geheele veroverde gebied.

Het is mogelijk, dat deze toedracht de ware en juiste is. Maar dan zou er toch uit blijken, dat Oostenrijk-Hongarije absoluut niet meer de beschikking heeft over reserve-troepen, hetgeen in dit stadium van den oorlog ook bedenkelijk genoemd moet worden.

475 In elk geval hebben de Oostenrijk-Hongaren zich gerehabiliteerd door hun succes tegenover de Russen – waaraan ook de leiding van Von Hindenburg niet vreemd zal zijn – en deze rehabilitatie hadden zij broodnoodig tegenover de kleine Balkanstaten, die nog steeds een afwachtende houding aannemen en hun standpunt bepalen willen naar den afloop van den veldtocht tegen Rusland.

480

Op Zee.

De "Askold".

485 PETROGRAD, 19 Dec. (P.T.A.) (Communiqué van den marine-staf.) De commandant van den kruiser "Askold", die te Port-Said is aangekomen rapporteert, dat zijn schip, dat een verkenning deed langs de kust van Syrië in de haven van Haiffa het Duitsche stoomchip "Haiffa" heeft genomen en onder bevel van een officier naar Port-Said laten brengen. Te Beiroet aangekomen, liet de "Askold" daar een Turksch stoomschip in de lucht vliegen, terwijl zij een ander in den grond boorde.

490 Op zes punten van de Syrische kust zond de kruiser stoomsloepen uit om verkenningen te doen.

FRANKRIJK.

De Fransche concentratiekampen.

495 In een artikel, getiteld "Trop d'Allemands sous nos drapeaux", klaagt de "Matin"
erover, dat tegenwoordig zoo vele Duitschers en Oostenrijkers, die zich sinds het
uitbreken van den oorlog in de concentratiekampen bevinden, teekenen bij het
Vreemdelingenlegioen, waardoor zij worden opgenomen in de depôts te Orleans en te
Lyon, zonder dat de militaire autoriteiten maatregelen treffen om deze niet-Fransche
500 soldaten te beletten zich in die militaire centra op de hoogte te stellen van
allerlei zaken, die voor den vijand wetenswaardig kunnen zijn.
Het blad beveelt daarom met klem aan, deze Legioensoldaten onmiddellijk na hun
inlijving door te zenden naar Marokko en hen niet wekenlang in de depôts te laten.
De toeloop tot het Vreemdelingenlegioen is vooral toegenomen, schrijft de "Matin",
nadat in de concentratiekampen bekend was gemaakt, dat de regeering de Duitschers en
505 Oostenrijkers, die bij dit Legioen teekenden, niet in het vuur zou zenden. Uit
hetgeen de "Matin" verder over deze nieuwe Legionairen zegt, blijkt, dat er onder hen
vrij veel zijn, die bij het Legioen teekenen, omdat zij het dan beter denken te
krijgen dan in de concentratiekampen. Het blad is zelfs zoo naïef een gedeelte van
een gesprek tusschen een Fransch en een Duitsch Legioensoldaat weer te geven waarbij
510 de laatste zegt:
"Zóó is het beter dan in het concentratiekamp". En aangezien het leven van den
soldaat in het Vreemdelingenlegioen geldt als het tegendeel van een ideaal bestaan,
geeft het feit, dat dit bestaan verkozen wordt boven het leven in de
concentratiekampen, te denken.
515 De "Matin" heeft waarschijnlijk niet bedacht welk een zware beschuldiging tegen de
wijze van behandeling der in die kampen samengebrachte non-combattanten, Duitsche en
Oostenrijksche bewoners van Frankrijk, in een en ander ligt opgesloten.

RUSLAND.

De Russische vloot.

520 BASEL, 19 Dec. (W. B.) Aan de "Basler Nachrichten" wordt uit Parijs bericht, dat vier
nieuwe Russische dreadnoughts van het type-Gangut binnen enkele dagen gereed zullen
komen.

Een Duitsch oordeel over de Russische artillerie.

525 In het "Militar Wochenblatt" wordt met grooten lof gesproken over de Russische
artillerie. Erkend wordt, dat men de gevechtswaarde van het zware wapen bij de Russen
vóór den oorlog had onderschat. Men acht de Russische artillerie thans een volmaakt
offensief wapen. Er wordt op gewezen, dat de Russen vooral zeer handig gebruik weten
530 te maken van de terreingesteldheid.
In de gevechten bij Ivangorod, zegt het "M. W." o.a., was het onmogelijk de
stellingen van de Russische batterijen te ontdekken, tenzij met behulp van vliegers.
Zoo eenigszins mogelijk, brengen de Russische artilleristen hun stukken niet in
stelling achter of nabij duidelijk te onderkennen hoogten in het terrein. Moerassige
535 gronden of weiden worden gaarne gebruikt voor het in stelling brengen van artillerie,
indien er tijd is de stelling behoorlijk in te richten. Ten noordwesten van Ivangorod
was zelfs zware artillerie opgesteld op den moerassigen oever van den Weichsel.
Wordt de stelling ingegraven, dan wordt steeds gezorgd voor goede dekking tegen
540 zicht, zoo noodig door het maken van een reeks maskeeringsen vóór de stelling, welke
niet te onderkennen zijn van het omringende terrein.
Ten slotte prijst de Duitsche schrijver de wijze van opstelling door de Russen van
hun batterijen in bosschen of midden in een dorp of in tuinen.

DUITSCHLAND.

De strijd in Polen.

545 BERLIJN, 20 Dec. (W. B.) De "Nordd. Allg. Zeitung" schrijft naar aanleiding van den
strijd in het Oosten:
Het eindresultaat van den geweldigen strijd in Polen is van hier nog niet te zien.
Niettemin verschaffen de officieele berichten van het Duitsche hoofdkwartier en van
550 den Oostenrijk-Hongaarschen staf eenig inzicht in de draagwijdte van de militaire
gebeurtenissen, die zich in het Oosten thans afspelen. Er zijn geen gedetailleerde
gegevens noodig om in te zien, dat in het uitgestrekte gebied van Noord-Polen tot in
West Galicië een beslissende slag geleverd is. Het met veel grootspraak aangekondigde
555 Russische offensief tegen Silezië en Posen is niet alleen op niets uitgelopen, maar
het Russische milioenenleger, dat voor dit offensief was ingezet, is over het geheele
front terug gedreven. Het resultaat van de verdere operaties kan rustig worden
afgewacht. Onder meesterlijke leiding volbrachten de Duitsche en de Oostenrijk-

Hongaarsche troepen het zwaarste werk. Hun uithoudingsvermogen, dapperheid en
560 algeheele offervaardigheid hebben aan de geschiedenis van dezen werkelijk heiligen
oorlog opnieuw roemrijke bladen toegevoegd; zij zullen onvergetelijk in de
herinnering der menschheid voortleven, zoolang er nog gezonddenkende menschen zijn,
die voelen voor groote heldendaden.
Wij weten wel, dat zelfs met de volledige vernietiging van de vijandelijke krachten,
565 waartegen we thans in het veld staan, de arbeid, in het Oosten nog niet afgeloopen
zal zijn: nog meer inspanning zal noodig zijn, voordat het einddoel bereikt is. In de
tegenwoordige gebeurtenissen echter, die van overgrootte beteekenis zijn voor de
wereldgeschiedenis, ligt een zekere waarborg voor het resultaat van de bloedige
worsteling, welke den verstoorders van den vrede voor immer den lust zal benemen met
570 het lot der volkeren zoo lichtzinnig om te springen. Tevens is de strijd schouder aan
schouder van het Deutsche en het Oostenrijk-Hongaarsche leger een eerlijke triumpf van
de wapenbroederschap, welke beide vereenigt. Nog nimmer zijn bezwaren tegen den
bondgenootschappelijken oorlog zoo schitterend weerlegd als in dezen oorlog ten
gevolge van het krachtig samengaan van beide keizerrijken. Trouw voor trouw –
575 hiermede is in het kort de geest geteekend, welke Duitschland en Oostenrijk-Hongarije
bezielt. Deze geest stelt in staat een wereld van vijanden het hoofd te bieden. Eén
doel hebben beide volken voor oogen, n.l. zich een weg tot vrije ontwikkeling hunner
krachten te banen. Eén wil beheerscht hen, n.l. de wil om voor de verwezenlijking van
hun hooge taak zonder aarzelen alles over te hebben. Door dien geest zullen zij
overwinnen.

580 **Professor Ostwald op de vingers getikt.**

LEIPZIG, 20 Dec. (W. B.) De Rector en de senaat van de universiteit maken het
volgende bekend: De gepensioneerde en niet meer tot het hoogleeraarkorps van de
585 universiteit behorende professor Wilhelm Oswald heeft enkele weken geleden in
gesprekken met Zweedsche journalisten de z.g. politieke toekomstplannen van
Duitschland ontwikkeld, waarbij hij meer in het bijzonder gewag maakte van de
toekomstige vorming van een Middel-Europeeschen Bond, die de Noordsche volken onder
Duitschland opperste leiding zou omvatten. Verder sprak hij op een voor velen
590 kwetsende wijze over den tegenwoordigen opbloei van het godsdienstig leven in
Duitschland.

Deze uitlatingen zijn, zonder door prof. Ostwald herroepen te zijn, in dagbladen van
verschillende landen doorgedrongen.

595 Wij betreuren diep, dat een hoogleeraar van een Deutsche universiteit zulk
onverantwoordelijke uitingen doet en keuren de houding van prof. Ostwald, waardoor
ons land ten zeerste schade heeft geleden, ten sterkste af.

De keizer weder naar het front.

600 BERLIJN, 20 Dec. (W. B.) De Keizer, die volkomen hersteld is, heeft zich weder naar
het front begeven.

ENGELAND.

Het bombardement van Hartlepool.

605 HANTLEPOOL, 20 Dec. (Reuter.) Er zijn nog drie personen, een man, een vrouw en een
kind, bezweken aan de wonden, die zij bij het bombardement hebben opgedaan.

De Engelsche ambassadeur te Parijs.

610 LONDEN, 20 Dec. (Reuter.) Op verzoek van de Engelsche regeering heeft Sir Francis
Bertie, ambassadeur te Parijs, er in toegestemd zijn ambt, dat hij op het einde van
het jaar zou opgeven, te blijven waarnemen.

De aanslag op de Engelsche kust.

615 LONDEN, 20 Dec. (Reuter.) De aartsbisschop van York zeide bij den lijkdienst van de
slachtoffers van het bombardement van Scarborough: De dood van mannen, vrouwen en
kinderen zal het geheele land een indruk geven van de woestheid van het oorlogzuchtig
gevoel, waaraan Engeland en zijn bondgenooten vastbesloten zijn een einde te maken,
opdat de wereld in het vervolg de weldaden van den vrede kunne genieten.

"Meerdere levendigheid". – Een merkwaardig boek.

(Van onze eigen berichtgever.)

620 LONDEN, 16 December.

Meerdere levendigheid in de Noordzee – bombardement van kustplaatsen door
vijandelijke kruisers – ziedaar de mededeelingen, die natuurlijk heden in Londen
groote belangstelling hadden. Niet dat den Londenaars op eens de schrik om het hart

625 is geslagen – wanneer de straks de Berlijnsche bladen zoiets mochten vermelden, evenals zij het destijds deden, nadat de Duitsche schepen eenige schoten bij Yarmouth hadden gelost, dan kan ik u nu al vast verzekeren, dat zij zullen overdrijven – maar tóch, het zou wel zonderling zijn, wanneer de tijding dat bombardementen op de noordelijke kustplaatsen Hartlepool, Scarborough en Whitby begonnen zijn, geen groote aandacht trokken. Dat te avond of morgen de vijand dergelijke aanvallen op Engelsche 630 kustplaatsen zou doen is iets dat reeds lang verwacht werd en er zijn er zelfs genoeg geweest, die al lang gehoopt hadden dat eindelijk iets van dien aard gebeuren zou. He heeft de Engelschen al lang genoeg geërgerd, dat zulk een groote vloot als die, welke zij in de Noordzee hebben liggen, steeds werkeloos lag, omdat de vijand zich maar niet vertoonde; schier elken dag hoorde men de menschen elkander vragen: 635 "wanneer zullen zij er nu eindelijk uitkomen en onzen jongens gelegenheid geven te toonen wat onze schepen kunnen doen?" Welnu, het heeft er nu iets van dat de Duitschers er thans uitgekomen zijn, of althans eenige hunner kruisers, die er misschien reeds lang "uit gewéést zijn" ook van niets-doen genoeg hebben gekregen. Het bombardement op de genoemde steden zal vermoedelijk ten gevolge hebben, dat we 640 eerlang, mogelijk reeds spoedig, van een zee-gevecht van beteekenis in de Noordzee zullen vernemen. De berichten, die op het oogenblik dat ik deze schrijf, tot ons kwamen, zijn nog maar vaag. Er wordt gemeld dat hedenochtend tusschen acht en negen uur, vermoedelijk vier kruisers de drie genoemde steden beschoten; dat vooral te Scarborough door de granaten der vijandelijke schepen in de stad veel schade is 645 aangericht en dat vele inwoners zoo spoedig zij konden op den trein gingen en naar Hull vertrokken. Verder wordt beweerd, dat het fort te Hartlepool zijn kanonnen op de aanvallende schepen richtte en deze dwong zich te verwijderen. Dat is alles wat wij op dit namiddag uur weten.

Hartlepool, gelegen aan de baai van dien naam, is een oude stad, door het water 650 waarin de stad ligt, verdeeld in een East- en West-Hartlepool; het is een havenplaats met goede dokken, waar vooral veel handel is door uitvoer van steenkool en invoer van timmerhout. De plaats heeft ongeveer 100,000 inwoners; zij had in de 7e eeuw veel te lijden van den inval der Denen en is in de geschiedenis bekend als de plaats waar in 1173 Bisschop Hugh de Puisch een landing der Franschen en Vlamingen toeliet om te 655 helpen in den oorlog tegen de Schotten.

Scarborough en Whiby zijn beide ook plaatsen, die reeds in den tijd der Deensche invallen bekend waren. Zij zijn beide zeer fraai gelegen en behooren beide tot de in onzen tijd zéér gezochte badplaatsen aan de Noordzee; beide zijn echter, vooral Scarborough, plaatsen, die hoofdzakelijk bezocht worden door menschen, die over een 660 ruime beurs kunnen beschikken.

Scarborough kreeg reeds in 1620 naam toen er de geneeskrachtige bronnen werden ontdekt en heeft thans al de genoegens eener deftige moderne badplaats, prachtige wandelingen en o.a. een rijweg laags het strand van buitengewone lengte, eerst in 1908 geopend.

665 Whitby is schilderachtig gelegen aan het riviértje de Esk; het oude deel der stad is de bezichtiging waard; ook de ruïne van een abdij, die daar in 658 door den Koning van Northumbria, Oscoy, gebouwd werd krachtens een afgelegde gelofte, nadat hij den koning van Mercia had overwonnen.

670 Dat zijn de drie steden, die vandaag voorwerp zijn van "vijandelijke levendigheid" in de Noordzee en waaromtrent iedereen natuurlijk thans verlangend is nadere bijzonderheden te zullen vernemen.

Wanneer ik een verzameling had aangelegd van alle boeken en brochures, die sedert het 675 uitbreken van den oorlog hier verschenen zijn, ik zou er bepaald een kast van eenigen omvang mede kunnen vullen. Als er ooit eens een volledig museum, op dezen Europeeschen oorlog betrekking hebbende, mocht worden opgericht, ook bevattende alle literatuur, die hier en elders in de laatst verloopen vier maanden reeds is verschenen, dan zal men er een afzonderlijke zaal voor behoeven om die 680 boekenverzameling te bergen. Er is veel onder die uitgaven wat waard is gelezen te worden, doch er is ook heel veel dat men gerust ongelezen kan laten en dat zelfs ongedrukt had kunnen blijven.

Maar van een uitgave, die juist verkrijgbaar is gesteld, wil ik toch een en ander vertellen, omdat het een werk geldt dat zeker historische beteekenis zal hebben en dat èn om de zorg, die er aan besteed is, èn om het doel waarmede het werd 685 uitgegeven; en óók om degenen, die er aan medewerkten, waard is te worden beschouwd. Ik bedoel het door de "Daily Telegraph" uitgegeven "King Albert's Book", hetwelk is "een hulde aan den Belgischen Koning en het Belgische volk van mannen en vrouwen van beteekenis in de wereld", en waarvan de verkoop den Belgischen steuncomités ten goede zal komen.

690 Het werk is keurig gedrukt en verlucht met kunst-producten van verschillende
schilders en teekenaars van naam. Een dier kunst-bijdragen is o.a. van onzen hier
gevestigden landgenoot W. L. Brückman, die in de lijst van ongeveer 250 personen,
welke een bijdrage voor het boek leverden, wordt genoemd "Hollandsch kunstschilder en
Knight of the Orangehaussen Order" – dat is mijn eenige aanmerking, dat de Engelsche
695 uitgevers ook hier hun – ik zou bijna zeggen aangeboren aanleg, om vreemde woorden te
verhaspelen – niet hebben kunnen verloochenen. Waarom moest die Oranje Nassau-orde
van onzen landgenoot nu weer zoo "mishandeld" worden? Maar zijn artistieke bijdrage,
een reproductie van zijn schilderwerk, weergevende een stuk van de kathedraal te
Leuven, is keurig gereproduceerd en in dit boek vooral, goed op haar plaats.
700 Nog twee landgenooten droegen tot het boek bij; Louis Couperus, die schrijft:
"Naar het edele België, slachtoffer van een wereld-drama, gaat aller deelneming uit
als de hand eener moeder, met het hartelijk verlangen zijn vreeselijk leed te
lenigen. En tot zijn edele souvereinen, Koning Albert en Koningin Elisabeth, gaat één
troostkreet op: wanhoopt niet, want vroeg of laat wordt het slachtoffer steeds
705 gewroken door Recht en Toekomst".
En de andere bijdrage is van Frederik van Eeden, een paar woorden slechts: "Hulde en
sympathie voor de Belgen en hun Koning".
Onder degenen, die bijdroegen behooren een aantal bekende staatslieden in Engeland.
De eerste bijdrage is een reproductie van het handschrift van den Eerste Minister van
710 dit land, die schreef:
"De Belgen hebben voor zich zelve den onsterfelijken roem verworven, welke behoort
aan een volk dat vrijheid stelt boven een gemakkelijk leven, boven veilig zijn, boven
het leven zelfs. Wij zijn trotsch op hun bondgenootschap en hun vriendschap. Wij
begroeten hen met eerbied en eer. België heeft zich tegenover de wereld
715 verdienstelijk gemaakt. Het heeft ons geplaatst onder een verplichting, die wij als
een natie niet zullen vergeten. Wij geven het hedende verzekering in naam van het
Vereenigd Koninkrijk en van het gansche Britsche Rijk, dat het tot het einde toe zal
kunnen rekenen op onzen hartelijken en onwankelbaren steun."
Sir Edward Grey, Minister van Buitenlandsche Zaken, zegt: "Het onrecht België
720 aangedaan, heeft ons doen beseffen dat wij niets moeten nalaten, en, als het moet
zijn, alles moeten opofferen om voor dat land te verkrijgen recht, en vrijheid voor
ons allen. Wat hadden de Belgen gedaan dat de vijand hun land moest binnen vallen en
dat land werd verwoest? Welke aanleiding had daartoe gegeven een volk, dat niemand
bedreigde en dat niets anders verlangde dan met rust te worden gelaten, zich zelf te
725 besturen, zijn bodem te bewerken, zijn handel vreedzaam te ontwikkelen? Liefde voor
vrijheid en onafhankelijkheid worden niet vernietigd door verdrukking en geweld, doch
wordt door moed en lijden een bezieling voor de menschheid en verzekert een blijvende
plaats in de wereld-geschiedenis."
De Eerste Admiraliteits-Lord, Winston Churchill, schrijft: "Op dit oogenblik, nu zijn
730 steden in gevangenschap zijn, zijn land ligt onder het juk, zijn regeering en leger
verbannen zijn naar elders, oefent het Belgische volk op de toekomst van Europa en
van de menschheid een invloed, die verre gaat boven dien van de groote Staten, welke
staan in de volheid van hun welvaart en macht. En uit den afgrond van dit huidige
leed en lijden ziet België met zekerheid uit naar een toekomst, veel schitterender,
735 dan het zich ooit kon gedroomd hebben."
En de twee bekende figuren in de Unionistische partij, Balfour en Bonar Law,
schreven, de eerstgenoemde:
... "Toch zal de tijd zeker komen, en spoedig komen, dat België's wonden geheeld
zullen worden; dat het moreel en materieel sterker dan te voren, in vrede zijn hooge
740 bestemming zal kunnen volgen; krachtig in de herinnering van een heldhaftig verleden
en in de hooge achting van allen die vrijheid liefhebben en dapperheid bewonderen",
en laatstgenoemde:
... "Als een natie smachten wij naar een succesvol einde van dezen vreeselijken
oorlog, die rouw brengt in zoo vele onzer woningen, doch hij kan nooit eindigen,
745 vóórdat het onrecht België aangedaan zal zijn gewroken en ten volle hersteld."
Zoo zouden nog tal van aanhalingen uit dit boek aan Koning Albert opgedragen, te
nemen zijn, maar ik laat het bij de bovenstaande. Slechts nog eene van Maeterlinck,
in de Fransche taal, gericht tot Hall Caine, die de redactie van het werk verzorgde.
De Vlaamsche schrijver, met wiens bijdrage het boek besluit, schrijft:
750 "Het past mij niet op dit oogenblik te zingen den lof van mijn klein vaderland. Gij
hebt dat trouwens reeds gedaan op zóó bewonderenswaardige wijze en met een
welsprekendheid, zóó juist en zóó schoon, dat ik aan uw Inleiding niets meer heb toe
te voegen. Uw woorden hebben mij tot tranen geroerd. Zij brengen ons den hoogsten
lof, dien men in de geschiedenis wenschen kan, omdat, zij gesproken werden namens een
755 groot volk, voor hetwelk eergevoel, trouw, vasthouden aan plichtige verklaringen,

kalme moed, vasthoudendheid en onwrikbaarheid, steeds de plichten des levens waren. Ik dank u, uit geheel mijn hart!"

"King Albert's Book" is een mooie oorlogs-uitgave.

760 **BELGIË.**

De oorlogsschatting van België.

BRUSSEL, 20 Dec. (W. B.) De provinciale raden der negen Belgische provincies hebben in de zitting van gisteren besloten de aan de bevolking van België door den gouverneur-generaal voor den tijd van een jaar opgelegde oorlogscontributie van 480
765 millioen frcs., die in maandelijksche termijnen moet worden betaald, door de uitgifte van schatkistbiljetten bijeen te brengen, die door de negen provincies gezamenlijk zullen worden waarborgd.

De schatkistbiljetten worden door een bank-consortium, met de "Société générale belge" aan het hoofd, overgenomen.

770 De gouverneur-generaal verklaarde, dat bij stipte betaling der termijnen, de requisities contant zullen worden betaald.

OOSTENRIJK-HONGARIJE.

Oostenrijk-Hongarije en Duitschland.

775 BOEDAPEST, 20 Dec. (W. B.) De "Pester Lloyd" bericht: "De "Gazette de Lausanne" publiceert een hoofdartikel, dat in den vorm van uitlatingen van een zoogenaamd gewezen Oostenrijk-Hongaarsch diplomaat, een pleidooi bevat voor de afscheiding van de zaak der monarchie van die van Duitschland en voor het sluiten van een afzonderlijken vrede."

780 Daaraan voegt de "Pester Lloyd" toe: "Wij willen beginnen met te constateeren, dat wij aan het bestaan van dezen zoogenaamden gewezen diplomaat geenszins gelooven. Mochten wij ons echter daarin vergissen, dan moeten wij wel aannemen, dat deze vreemde dweper sedert jaren geheel en al buiten aanraking met zijn vaderland is gebleven.

785 Veel waarschijnlijker lijkt ons echter de veronderstelling, dat wij hier weder te doen hebben met een der Fransch-Engelsche *ballons d'essai*, bij welke de wensch der vader gedachte is.

Het is overbodig te verklaren, dat deze jongste poging even vruchteloos zal blijven, als de vroegere.

790

SCANDINAVIË.

De Koningsbijeenkomst.

MALMÖ, 20 Dec. (W. B.) Het volgende communiqué is gisteravond na het vertrek van den Deenschen en den Noorschen Koning openbaar gemaakt:

795 De bijeenkomst werd 18 Dec. geopend met een rede van Koning Gustaaf, waarin deze wees op den eensgezinden wil van de Noordsche rijken neutraal te blijven; hij betoogde hoe gewenscht een voortgezette, gezamenlijke arbeid tusschen deze staten tot bescherming van hun gemeenschappelijke belangen zou zijn. De Koning verklaarde verder, dat een levendig gevoel van verantwoordelijkheid tegenover het levende en het toekomstige
800 geslacht, om niets te verzuimen wat zou kunnen bijdragen tot het welzijn van de drie volkeren, hem er toe gebracht had de koningen van Denemarken en Noorwegen tot een beraadslaging uit te noodigen.

De redevoering van Koning Gustaaf werd door Koning Haakon en Koning Christiaan beantwoord.

805 Beiden betuigden hun levendige vreugde over het initiatief van Koning Gustaaf en spraken de hoop uit, dat de bijeenkomst goede en zegenrijke gevolgen voor de drie volken zou mogen hebben.

De bijeenkomst eindigde den 19en des namiddags.

810 De besprekingen tusschen de vorsten en hun ministers van buitenlandsche zaken bekrachtigden niet alleen nog meer de reeds bestaande goede verhouding tusschen de drie Noordsche rijken, maar in den loop van de gedachtenwisseling is ook eenheid van opvatting gebleken over verschillende quaesties, die ter tafel werden gebracht.

815 Ten slotte werd besloten om, na dit zoo goede begin van den gemeenschappelijken arbeid, zoo dikwijls de toestand en gebeurtenissen daartoe aanleiding mogen geven, een nieuwe bijeenkomst van vertegenwoordigers der regeeringen te doen plaats vinden. De Koning van Zweden vertrok in gezelschap van de Koningin, die over Sasswitz was aangekomen, om half twaalf naar Stockholm.

ITALIË.

820 **Binnenlandsche leening.**

ROME, 19 Dec. (Reuter.) Bij een heden afgekondigd besluit wordt de regeering

gemachting tot uitgifte van een binnenlandsche leening van 1000,000,000 lire in obligaties, af te lossen in 25 jaren, te rekenen van af 1 Januari 1915, tegen een rente van 4½% tegen den koers van 97.

825 De inschrijving zal plaats hebben in de eerste tien dagen van Januari e.k.

Irredentische betoogingen.

ROME, 20 Dec. (Reuter.) Er waren tegen heden in de verschillende plaats van Italië 200 vergaderingen uitgeschreven ter herdenking van den dag, dat Oberdank in 1882 wegens een samenzwering tegen het leven van den keizer van Oostenrijk werd opgehangen.

830 (In Augustus 1882 hadden de irredentisten te Triest een bomaanslag tegen keizer Franz Joseph op touw gezet; de aanslag werd echter vrij tijdig ontdekt en een der samenzweerders, Oberdank, werd veroordeeld en terechtgesteld.)

835

TURKIJE.

De Turksche Kamer.

KONSTANTINOPEL, 20 Dec. (W. B.) Op voorstel van eenige afgevaardigden besloot de Kamer den vice-generalissimus telegraphisch de voldoening van de Kamer over de dapperheid, die sedert het begin van den oorlog te land en ter zee aan den dag is gelegd, te kennen te geven en de hoop uit te spreken op het grootste succes.

840

ZUID-AFRIKA.

Conroy gevangen genomen.

845 PRETORIA, 19 Dec. (Reuter.) Conroy, de laatst overgeblevene van de leiders der rebellen in den Vrijstaat, is gevangen genomen.

De opstand in Zuid-Afrika.

850 PRETORIA, 20 Dec. (Reuter.) Kapitein Fourie, een der leiders van de opstandelingen, is gisteren door den krijgsraad veroordeeld en hedenochtend bij het aanbreken van den dag gefusilleerd.

Zijn broeder, luitenant Fourie, was eveneens ter dood veroordeeld; dit vonnis werd echter veranderd in vijf jaar gevangenisstraf.

Beiden waren oorspronkelijk officiële van de verdedigingstroepen.

855

Generaal Botha aan het woord.

860 Generaal Botha heeft Donderdag te Kaapstad betoogd, dat, nu de opstand voorbij is, verder geen vrees behoeft te bestaan voor herleving van de troebelen. Met grooten nadruk verklaarde hij, dat thans vooral noodig is, dat allen, Afrikaanders en Engelschen, zich onthouden van woorden of daden, welke de hartstochten zouden kunnen prikkelen.

865 Ik ben overtuigd, aldus generaal Botha dat mijn Engelsche vrienden zullen voelen wat hier noodig is, wanneer ik hun zeg, dat voortdurend afgeven op de rebellen juist hen zal kwetsen, die de Engelschen niet moeten en niet willen kwetsen. Ik bedoel de Hollandsche Afrikaners, die getracht hebben den opstand te dempen. Nog zoo heel veel jaren geleden stonden zij met de rebellen schouder aan schouder in den strijd tegen Engeland. Het is voor de loyale Boeren een elendig gevoel geweest te moeten vechten tegen hun verwanten en hun vroegere wapenbroeders. Velen van deze hebben hun straf gekregen. Er zou bitterheid gewekt worden, indien onze Engelsche vrienden voortdurend bleven hakkelen op daden, welke niet zij alleen afkeuren.

870

De getrouwe Afrikaners hebben in strenge plichtsbetrachting een pijnlijke taak vervuld; daar velen van hen bloedverwanten en vrienden hebben onder de rebellen, beschouwen zij den geheelen opstand als een betreurenswaardige geschiedenis, waarover men maar zoo stilletjes mogelijk den sluier der vergetelheid moest uitspreiden.

875 Tot hen, die strenge bestraffing van leiders eischen, zeg ik: "Weest gerust, recht zal worden gedaan."

880 Wat mij zelf betreft, de laatste drie maanden waren de zwaarste beproevingen van mijn heele leven. Datzelfde kan ik zeggen van generaal Smits en natuurlijk van alle leden van de regeering. De laatste oorlog in Zuid-Afrika ligt nog versch in het geheugen. Gij zult begrijpen wat ik en de getrouwe commandant voelden, wanneer wij soms onder de dooden en gewonden mannen vonden, die aan onze zijde gestreden hebben in die dagen.

885 De commando's hebben een zware taak te vervullen gehad. Zij hebben die volbracht. Maar laat het nu ook genoeg zijn. Laten wij bedenken, dat wij in dit land te zamen moeten leven ook na de beëindiging van den oorlog.

Na erop gewezen te hebben, dat men onmogelijk een bende vogelvrij verklaarden als Maritz en de zijnen op de grenzen als een bedreiging van den vrede in de Unie kan

890 dulden, bracht generaal Botha ten slotte hulde aan generaal Smuts, voor hetgeen deze in de dagen van den opstand verricht heeft. Niemand, zeide hij, kan ooit voldoende waardeeren wat generaal Smuts gedaan heeft. Dag en nacht was hij op zijn post. Zijn schitterend verstand, zijn bedaard oordeel, zijn verbazende werkkraft en zijn onverschrokkenheid hebben de Unie in deze zware tijden onschatbare diensten bewezen.

EGYPTE.

895 **Egypte een sultanaat.**

KAIRO, 19 Dec. (Reuter.) De stad is met vlaggen versierd ter eere van de troonsbestijging van den nieuwen Sultan.

Geheel Egypte kent dezen als een vriend der fellah's. Zijn optreden als Sultan wekt dan ook bevrediging in het geheele land.

900 De groote sjeik der Senoessi heeft aan het Egyptische blad "El Moayad" geschreven, dat hij er nooit aan gedacht heeft aan de grenzen van Egypte ongeregeldhedn te veroorzaken.

905 De Turksche strijdmacht, zoo men althans die troepen met den naam strijdmacht mag bestempelen, zijn sedert ongeveer 14 dagen uit het Sinäi-schiereiland verdwenen en niet teruggekeerd.

Men betwijfelt of Enver pasja er zich wel voldoende rekenschap van heeft gegeven, dat hij de Engelsche troepen in Egypte het hoofd niet zou kunnen bieden.

Het kanaal van Suez is thans geheel en al in staat van verdediging van Port Said tot Suez. Egypte is vol Engelsche, Indische en koloniale soldaten.

910

De nieuwe Sultan van Egypte.

KAIRO, 20 Dec. (Reuter.) Aga Khan, het hoofd der Indische Mohammedanen, is hier aangekomen te bijwoning van de plechtigheid der troonsbestijging van sultan Hussein.

915 **De nieuwe sultan.**

KAIRO, 20 Dec. (Reuter.) De nieuwe sultan heeft heden zijn plechtigen intocht gedaan. Onder de toejuichingen van een ontzaglijke menigte trok hij naar het Abdinpaleis.

De Khedive.

920 WEENEN, 20 Dec. (W. B.) De "Neue Freie Presse" bericht, dat de Khedive, Abbas Hilmi, gisteren besprekingen heeft gevoerd met minister Berchtold en den Duitschen ambassadeur von Tschirschky.

Verder bezocht de Khedive den Turkschen ambassadeur Hilmi pasja en ontving hij later diens tegenbezoek.

925

De nieuwe Sultan van Egypte.

LONDEN, 20 Dec. (Reuter.) De Sultan heeft den koning een telegram gezonden, waarin hij zijn hartelijken dank betuigt en verklaart, dat hij zich gelukkig acht te kunnen rekenen op de welwillendheid van den koning en den steun van diens regeering bij de vervulling van zijn taak.

930

ENGELSCH SOEDAN.

In Soedan.

935 WEENEN, 20 Dec. (W. B.) Aan de "Neue Freie Presse" wordt uit Konstantinopel bericht: In Soedan is de strijd begonnen. De *hakim* van Darfoer (Engelsch-Egyptisch Soedan) opende den aanval met 7.000 man. De provincie El Kab, die eveneens tot Engelsch-Egyptisch Soedan behoort, is ook in opstand gekomen.

940 De houding der Mohammedaansche bevolking in Aboe Raja boezemde de Engelsche regeering ongerustheid in; zij zond derhalve Indische troepen over de Roode Zee die bij de Tifla-eilanden en in Soeakim ontscheept werden. De Indiërs moeten toen tot muiterij zijn overgegaan, waarop een Engelsche kruiser het Tifla-district beschoot.

Een trein, die troepen van Soeakim naar Khartoem zou brengen, moet in het sta? Faurai door troepen Bedoeïnen zijn tegengehouden.

945 **Nederland en de oorlog.**

Belgische vluchtelingen.

Alle Belgische vluchtelingen te Heerenveen gehuissvest, vertrekken heden naar het vluchtoord te Nunspeet.

950 **De Interneeringskampen.**

De sociaal-democratische Tweede-Kamerleden door de Kamerfractie aangewezen om een onderzoek in te stellen naar de toestanden in interneeringskampen, hebben, naar wij vernemen, dit onderzoek reeds beëindigd. Was het aanvankelijk de bedoeling, tezamen

955 alle interneringskampen te bezoeken, men heeft in verband met den spoed die betracht
moest worden, den arbeid verdeeld en de Kamerleden hebben afzonderlijk of met z'n
beiden, de interneeringskampen bezocht.
Het ligt in het voornemen van de heeren ?ak en Van Kol, leden der Eerste Kamer,
binnenkort het interneeringskamp te Bergen te bezoeken.

960 **Geïnterneerden.**

Naar de *Leeuw. Ct.* van het bestuur der afdeeling Leeuwarden van het Algemeen
Nederlandsch Verbond verneemt, hebben 88 Fransch sprekende Belgen hun wensch te
kennen gegeven de Nederlandsche taal aan te leeren. Aan dit verlangen wordt voldaan;
zij krijgen ? geregeld les in het Nederlandsch.
965 Te Oudemirdum is, naar de "N. Ct." meldt, voor de Belgische geïnterneerden in het
kamp Gaasterland een avondcursus in de Nederlandsch taal geopend, waarvan druk
gebruik wordt.

Laatste Berichten.

970 **Op Zee.**

Op een mijn gestooten.

LONDEN, 20 Dec. (Reuter.) De Admiraliteit bericht, dat het Engelsche stoomschip
"Tritonia" aan de noordkust van Ierland op een mijn is gestooten.
Men gelooft, dat het schip verloren is, maar de bemanning gered.

975

OCHTENBLAD. Tweede Blad.

Oorlogsleening.

Afdeeliningsverslag.

980 Algemeen verklaarde men, de regeering bij het tot stand komen van deze wet te willen
steunen en zich daarbij van uitvoerige beschouwingen te onthouden.

Slechts enkele leden betreurden het, dat niet was voorgesteld, de noodige gelden door
eene heffing in eens te verkrijgen. Deze leden gaven hunne afkeuring te kennen met 's
Ministers onaannemelijkverklaring van het amendement-Vliegen op art. 10, ten doel
985 hebbende reeds nu in de wet vast te leggen, dat de algeheele aflossing der leening
moet plaats vinden vóór 1 MeMi 1918. Wel laat art. 38 de mogelijkheid open, dat
alsnog na drie jaren de leening in haar geheel zal worden afgelost uit een heffing
inééns, doch zij vreesden, dat de offervaardigheid na het sluiten van den vrede
grootendeels zou zijn verdwenen en alle kans bestond, dat dan de opcentenheffing zou
990 worden voortgezet.

Deze leden erkenden echter, dat op dit oogenblik – nu de oorlog in bijna alle
naburige landen woedt – aan de uitvoering van een heffing in ééns niet kan worden
gedacht, daar de waarde der fondsen niet is te bepalen en evenmin de waarde van
onroerend goed. Ook de inning zou wel onmogelijk blijken, da&r velen geen baar geld
995 voor betaling beschikbaar hebben.

Een lid, dat niet tegen een heffing ineens is, had bezwaar, om deze voornamelijk van
vermogen te heffen, en voelde meer voor een heffing op het inkomen, met sterke
progressie. Hiertegenover werd er op gewezen, dat vermindering van vermogens ten
gevolge van een heffing in ééns door den middenstand en de arbeiders terdege zou
1000 worden gevoeld. Die heffing is ook onbillijk, daar zij op een klein gedeelte der
natie zal drukken en vooral op degenen, die gespaard hebben, terwijl degenen, die
veel verteerd en weinig vermogen belegd hebben, vrij uitgaan. Delging der leening
alleen door het kapitaal zou ook daarom niet billijk zijn, omdat het geheele land
belang heeft bij het handhaven van onze neutraliteit en ieder in de kosten daarvan
1005 naar draagkracht heeft bij te dragen.

Vele leden hadden het compromis tusschen Regeering en Tweede Kamer, waardoor de
dekking der leening slechts voor de eerste drie jaren geregeld is, met voldoening
gezien, daar toch op dit oogenblik allerminst is te voorzien, welke verdere
financieele offers de huidige toestand nog zal vorderen.

1010 Alleen betreurden sommigen het, dat het tijdstip daarvan aan den vooravond valt van
algemeene verkiezingen.

Aangezien vrij algemeen de aanneming van dit wetsontwerp in 's lands belang
onvermijdelijk werd geacht, was het, naar men meende, aller plicht, krachtig mede te
werken om het welslagen der leening te verzekeren.

1015 De leening kan men eerst geslaagd noemen, wanneer zij volteekend wordt; niet alleen
om te voorkomen een gedwongen leening, maar ook om aan binnen- en buitenland te
toon, dat het volk van Nederland het noodige geld voor de handhaving van zijn
neutraliteit en daardoor van zijne onafhankelijkheid over heeft. Daartoe is een
grootte krachtsinspanning noodig, want een leening van f275 millioen is voor Nederland

1020 per hoofd der bevolking meer dan wat in de meeste naburige rijken geleend is.
Tegen het bedrag der leening hadden velen geen bezwaar.
Eenige leden betreurden het hooge rentetype en meenden, dat het lager had kunnen
zijn, waar toch ook andere landen waren voorgegaan tegen een lagere rente te leenen.
Men vreesde, dat de rentestandaard in het algemeen daarvan gedurende geruimen tijd
1025 den schadelijken invloed zouden ondervinden tot ongerief van velerlei bedrijf. Van
andere zijde werd dit tegengesproken. Enkele leden verzochten der Regeering zooveel
mogelijk te bevorderen, dat de Nederlandsche Bank de beleeningsrente niet hooger zal
stellen dan de rente van de Staatsleening.
Er werd aangedrongen op de opening der Beurs. Vooral in verband met deze leening is
1030 het hoogst gewenscht, dat de opening ma de sluiting der inschrijving, doch voor de
storting zal geschieden, opdat de inschrijvers voor deze leening in de gelegenheid
zullen zijn om geld los te maken, noodig voor hun inschrijvingsbedrag.
Naar aanleiding van berichten in financieele bladen voorkomende, dat de leening tegen
97% zou worden uitgegeven, wenschte men een officieele tegenspraak; immers het staat
1035 vast, dat de leening a pari zal worden uitgegeven.
Vele leden betreurden het terugnemen van de 10 opcenten op de invoerrechten.

Memorie van Antwoord.

De Minister sluit zich aan bij de meening van die leden, die van oordeel zijn, dat
1040 een heffing in eens door de terugwerking daarvan op alle takken van volksbestaan,
door den middenstand en de arbeiders terdege zoude worden gevoeld.
De conclusie, welk uit dat besproken gescheiden zijn van het psychologisch moment
voor de oplegging en het economisch moment voorde ten uitvoerlegging der heffing in
eens door een deel der voorstanders van het denkbeeld wordt getrokken, en welke was
1045 belichaamd in het amendement-Vliegen op art. 10, acht de Regeering in meer dan één
opzicht aan ernstige bedenking onderhevig. Men maakt van de "stemming" misbruik, als
men zelf er op rekent, dat zij zal voorbij zijn op het oogenblik dat de maatregel
effect zal sorteeren.
Bovendien is uit niets gebleken of zelfs maar waarschijnlijk gemaakt, dat er thans
1050 onder hen, die door de heffing in eens zouden worden getroffen, de gewenschte
stemming zou heerschen.
Bij de bestaande organisatie onzer Staatsmachten schijnt het aan den Minister niet
wel doenlijk, dat de Regeering over een wetsontwerp met de Eerste Kamer voeling zou
houden, zoolang de Tweede Kamer zich daarover niet heeft uitgesproken.
1055 Met groote voldoening heeft de Regeering kennis genomen van de verklaring, dat -
aangezien vrij algemeen de aanneming van dit wetsontwerp in 's lands belang
onvermijdelijk werd geacht - het aller plicht wordt gerekend, krachtig mede te werken
om het welslagen der leening te verzekeren.
De Regeering hoopt en vertrouwt, dat dit oordeel van de Eerste Kamer en de
1060 financieele beschouwingen, die er aan werden vastgeknoopt, niet nalaten zullen indruk
in den lande te maken en de kansen van slagen der leening aanmerkelijk te verhoogen.
De Regeering zal gaarne - voor zoover dit nog noodig is - nader bij de directie der
Nederlandsche Bank aandringen op de grootst mogelijke meegaandheid bij de beleening
der uit te geven obligaties. De Minister zou echter bezwaar hebben op de
1065 Nederlandsche Bank aandrang te oefenen om die meegaandheid zoo ver te drijven als in
Engeland geschiedde. Men houde hierbij trouwens in het oog, dat Engeland in oorlog
verkeert en Nederland gelukkig niet.
Eene algemeene opening der Beurs schijnt den Minister vooralsnog niet geraden. Een
beperkte opening voor zeer enkele, bepaald aan te wijzen, fondsen, ongeveer op het
1070 tijdstip dat in het Voorloopig Verslag werd aangegeven, wordt overwogen. Het
Beursreglement, dat vooraf moet worden vastgesteld, is in een ver gevorderd stadium
van voorbereiding. Echter is, alvorens tot die vaststelling kan worden overgegaan,
een kleine wijziging der Beurswet waarvan het ontwerp waarschijnlijk dezer dagen bij
de Tweede Kamer zal worden ingediend, gewenscht, zool niet strikt noodig.
1075 Bij leeningen van korten duur en met een rentetype, dat gemakkelijk aanleiding kan
geven tot het stijgen van den koers boven pari, kan instelling van een grootboek
grote bezwaren medebrengen.
De Minister verklaart zich gaarne bereid om over zijne mededeeling in de Tweede Kamer
op 10 December l.l. omtrent zijne belastingplannen, bij eene nadere gelegenheid met
1080 de Kamer van gedachten te wisselen.
Het staat inderdaad vast, dat de leening à pari zal worden uitgegeven.

1085 EDITIE VAN 4 UUR. AVONDBLAD. Eerste Blad. Dit nummer bestaat uit twee bladen.

DE OORLOG

1090 **De algemeene toestand. - De strijd in Noord-Frankrijk. - Bommen geworpen in Calais. - Een Duitsch antwoord op het Fransche Geelboek. - Irredentistische betoogingen in Italië. - De Engelsche politiek in Egypte.**

De algemeene toestand.

1095 Groote wijzigingen zijn heden van de vereende deelen van het gevechtsterrein niet te melden. Fransche berichten over de gebeurtenissen in Noord-Frankrijk melden, dat Vrijdag de voortgaande beweging in de duinen, in de richting van Nieuwpoort, werd voortgezet en dat het gewonnen terrein in staat van verdediging werd gebracht. De Duitschers verklaren daarentegen, dat de Franschen de vergeefsche aanvallen op Nieuwpoort en Bixschoote hebben gestaakt. Wellicht is dit een gevolg van den arbeid, die de Franschen Vrijdag en Zaterdag ver?tten voor het in staat van verdediging brengen van het gewonnen terrein.

1100 Een tegenspraak behoeft hierin dus niet niet te zijn. Maar wel bestaat die in het verhaal van hetgeen gebeurde bij La Bassée; zuidwestelijk daarvan in de streek van Notre Dame de Consolation; het Fransche bericht meldt, dat de geallieerden hier ?0 meter vooruitkwamen, wat met de winst der vorge dagen een winst van een kilometer uitmaakt. Het Duitsche bericht meldt, dat de aanvallen op La Bassée met groote verliezen werden afgeslagen, waarbij 200 gevangenen in Duitsche handen vielen en 600 Engelschen gedood werden.

1105 Bij Notre Dame de Lorette (wat wel hetzelfde zal zijn als het Notre Dame de Consolation in het Fransche bericht genoemd) verloren de Duitschers, naar hunne mededeeling een loopgraaf van 60 Meter lengte. Klaarblijkelijk is dit hetzelfde gevecht als waarvan van de Franschen melding maken. Gecombineerd zou dan het feit zijn dat de Franschen 600 Meter vooruit rukten en een Duitsche loopgraaf van 60 Meter lengte bezet hebben.

1115 Op andere punten hebben nog gevechten gehad, voornamelijk in de buurt van Albert en Mametz - tusschen Albert en Peronne - waarin de Franschen, volgens hunne officieele mededeelingen, den Duitschers ernstige verliezen toebrachten.

1120 In het Argonnenwoud slaagden daarentegen de Duitschers er in op de Maasheuvel eenigen vooruitgang te maken. Duitsche berichten melden, dat daarbij drie mitrailleurs werden genomen; Fransche, dat ? Duitsche batterijen door de Fransche artillerie werden vernield en een derde zwaar werd beschadigd.

Over de gebeurtenissen in het Oosten zijn de berichten nog altoos niet duidelijk. De Russen schrijven de Duitsche overwinningsberichten toe aan de zucht om het publiek in het eigen land en in de neutrale landen op een dwaalspoor te brengen.

1125 Maar zij erkennen, dat de strijd thans gevoerd wordt aan de rivier de Doebrzin en aan de Bzoera. De Duitsche berichten preciseeren dit en zeggen dat de Russen teruggetrokken zijn in de richting van Warschau, in gereed gemaakte stellingen aan de Rafka en Nidda; de eerste een zijrivier van de Bzoera, de tweede van de Weichsel. Hieruit blijkt dus, dat Hindenburg's leger de Russische troepen heeft teruggeslagen ? dat deze gelegenheid hebben gevonden zich terug te trekken in goed gekozen en met zorg voorbereide gevechtsposities achter de Rafka en de Nidda. Een stelling, die ongeveer 60 K.M. westelijk van Warschau ligt.

1130 Het is dus waarschijnlijk, dat de groote overwinning, die door de Duitsche bladen eenigszins overdreven is voorgesteld, zich ?es bepaald heeft tot hetgeen Hindenburg seinde: "Het offensief van den vijand is mislukt, zijn troepen zijn teruggeworpen en worden achtervolgd. De resultaten van deze operaties zijn nog niet te overo?". Niets meer - maar ook niets minder. Dat men in Duitschland in deze sobere en ? juiste mededeeling veel meer heeft gelezen is begrijpelijk. Maar de feiten toonen dat er verwachtingen aan werden ge?opt die niet verwezenlijkt zijn. Zoals de "Vorwärts"

1140 terecht opmerkte: "Een millioenenleger als het Russische, dat weliswaar vier weken lang zware verliezen heeft geleden, doch stellig ook in den loop van den tijd in staat was de ontstane leegten aan vullen, is niet te vernietigen in een gevecht over een front van honderden kilometers". De Russen konden terugtrekken, ? hadden alles voor de opneming in een ? aangelegde stelling in gereedheid gebracht.

1145 En de strijd, dien men in Duitsclüand aan ? zijde reeds geëindigd waande, begint opnieuw. Slechts wat meer oostelijk. Maar onder niet veel andere omstandigheden. Van het resultaat van dien nieuwen strijd zullen wij wellicht eerst in het nieuwe jaar meer vernemen.

1150 Van groot belang voor de kennis der ?stemmingen in Italië zijn de betoogingen, ?eren

gehouden ter gelegenheid van den sterfdag van Wilhelm Oberdank, een der slachtoffers van de zoogenaamde "Irredentisten". Hoewel deze een echt Duitschen naam kreeg, was hij lid eener irredentistische vereeniging in Triëst. Hij nam deel aan een samenzwering, die in 1882 tegen keizer Franz Josef werd gesmeed, waarvan het doel was
1155 dezen bij een bezoek aan Triest door bommen te doodden. De samenzwering werd echter ontdekt en Oberdank werd, als leider en aangewezen uitvoerder van het plan, gearresteerd en tot de doodstraf veroordeeld.

Sedert werd deze Triester samenzweerder in irredentistische kringen als een martelaar voor de bevrijding van de Italiaansche provincies in Oostenrijk aangezien. Van jaar
1160 tot jaar nam de vereering van Oberdank in Italiaansche irredentistische kringen toe, en van jaar tot jaar werd de 20e December meer en meer een algemeene protestdag van de irredentisten tegen dé "onderdrukking der Italiaansche broeders in de nog niet verlostte provincies door Oostenrijk".

In vele Italiaansche kringen wordt thans de gelegenheid gunstig geacht Trentino, Fiume, Triëst en Dalmatië aan de Oostenrijkers te ontrukken, en bij het Italiaansche vaderland te voegen. Teneinde voor dat denkbeeld propaganda te maken, werden gisteren in Italië op 200 plaatsen vergaderingen uitgeschreven, die schijnbaar ter herinnering aan Oberdank's executie, inderdaad gewijd waren aan een vurige bespreking van Italië's roeping, om voor "de verlossing der onderdrukte provincies" te strijden.
1170 De regeering ziet die irredentistische beweging met eenige rechtmatige bezorgdheid aan. Wij weten, dat Salandra nog niet overtuigd is van de wenschelijkheid om in den strijd in te grijpen. En van daar, dat de politie in Italië, gesteund door de troepen, gisteren krachtig moest optreden, om de irredentisten in toom te houden en noodlottige manifestaties te beletten. In sommige plaatsen werden, zooals te Rome,
1175 biljetten verspreid en aangeplakt, waarin aan den offerdood van Oberdank werd herinnerd.

En overall werden toch bijeenkomsten gehouden, die een krachtig uitgesproken anti-Oostenrijksch karakter hadden.

Dit optreden der irredentisten zou echter Italië niet kunnen bewegen, vooralsnog in den strijd in te grijpen.
1180 Een bericht, dat, zoo het juist is, van meer invloed op die houding der Consulta zou zijn, wordt door ons uit Londen ontvangen. De bron echter, waaruit dat bericht komt, maakt het noodig het slechts met de grootste voorzichtigheid en onder het sterkste voorbehoud te bespreken.

De "Morning Post" verneemt uit Petersburg, dat volgens een mededeeling in de "Bórsen Ztg." de Italiaansche gezant aan de Porto opheldering heeft gevraagd over l 't optreden van een gewapenden troep Arabieren onder iedmg van Turksche en Duitsche officieren tegen Tripolis.
1185 Wanneer die opheldering niet afdoende is, dan dreigt de gezant met het afbreken der diplomatieke betrekkingen. Wat zou beteekenen: oorlog van Italië tegen Turkije, dus ook tegen Duitschland en Oostenrijk.

Nu schijnt het echter zeer onwaarschijnlijk, dat, na de verklaringen, die de Porte reeds vroeger heeft afgelegd en na de zending aan den Sjeik der Senoussi, thans een Arabische strijdmacht, nog wel aangevoerd door Turksche en Duitsche officieren, tegen
1195 Tripolis zou oprukken. Vooral die Duitsche aanvoerders maken de mededeeling zeer verdacht. In de eerste plaats heeft Duitschland zijn officieren te veel zelf noodig, om ze als aanvoerders van Arabische benden naar Tripolis te zenden. Het verhaal van de 2500 Duitsche officieren in Turkschen dienst, dat de "Morning Post" voor eenige dagen mededeelde, is om dezelfde reden te wantrouwen. Zooveel officieren i kan
1200 Duitschland thans zeker niet missen!

Maar een tweede reden is er om het bericht voorzichtig op te vatten. Duitschland heeft volstrekt geen enkele reden om te wenschen dat Italië zich bij het aantal zijner vijanden zou aansluiten. Het zou een dwaze, door niets gerechtvaardigde provocatie zijn van Italië, zoo Duitsche aanvoerders aan het hoofd van Arabische stammen in Tripolis tegen Italië gingen optreden. Dat is een afdoende reden om het geheele verhaal te rangschikken onder de rubriek: "Uit den redactieduim gezogen".
1205

Op het Westelijk oorlogstooneel.

Bommen in Calais geworpen.

1210 LONDEN, 21 Dec. (Reuter.) De Times" verneemt uit Calais, dat een Duitsche hydroplane gisteren twee bommen deed vallen in Calais, die echter geen schade aanrichtten.

Voor goede behandeling aanbevolen.

1215 BOULOGNE, 20 Dec. (Reuters speciale dienst.) Een Fransche ambulance-trein bracht dezer dagen te Calais aan een jongmensch van 18 jaar, die tot ieders verbazing een Duitscher bleek te zijn, behorende tot het 35ste Pruisische regiment infanterie. Op

zijn jas was een kaart gespeld, waarop in het Fransch te lezen stond: "een Duitsch soldaat, die wegens zijn moed in alle opzichten goed behandeld moet worden. Hij redde 12 Belgische soldaten die door de Duitschers zouden doodgeschoten worden."

1220 De authenticiteit van deze verklaring was gewaarborgd door den stempel van den Belgischen generaal en de onderteekening van een officier van gezondheid. De jonge Duitscher vertelde dat hij, na gedurende 14 dagen geoefend te zijn in den wapenhandel, naar het front werd gezonden. Te Dixmuiden werd hij ingedeeld bij een executie-peloton, dat 12 Belgische soldaten, die gevangen genomen waren, zou

1225 fusilleeren. De jongeman, die overtuigd was van hun onschuld, riep, toen het commando "vuur" werd gegeven, uit: "Onschuldige menschen doodschieten is geen oorlog!" Toen schoot hij den officier, die het peloton commandeerde, dood. Na de daarop volgende verwarring snelden de veroordeelde Belgen en de jonge Duitscher naar de loopgraven der

1230 geallieerden. Het peloton loste hun verscheidene salvo's na, de Duitscher viel, met een schot in arm en been, dicht bij den spoorweg neer. De soldaten der geallieerden brachten hem en de Belgen in veiligheid.

Fransche officieele berichten.

1235 Het Fransche gezantschap te 's-Gravenhage deelt heden omtrent de krijgsverrichtingen mede:

Den 18en zijn wij in de duinen vooruit blijven gaan in de richting van Nieuwpoort; zuidelijk van Dixmuiden hebben wij het den vorigen dag gewonnen terrein in staat van verdediging gebracht; zuidelijk van Yperen zijn wij bestendig vooruit blijven gaan.

1240 Zuid-westelijk van La Bassée, in de streek van Notre Dame de Consolation, zijn wij 600 meter vooruitgekomen, makende dit, met de beide voorgaande dagen mee, een vooruitgang van meer dan een kilometer uit. Evenzeer zijn wij opgeschoten in de richting van Carency, zuidwestelijk van Lens. Ten noorden van Atrecht, te St. Laurent Blangy, zijn de den 17en veroverde stellingen, ondanks hevige tegenaanvallen, geheel

1245 gehandhaafd gebleven. In de streek van Albert zijn wij in den nacht van den 17en op den 18en en den dag van den 18en onder een hevig vuur vooruit gerukt en hebben wij de prikkeldraadversperringen des vijands bereikt. Verscheidene loopgraven der Duitschers hebben wij genomen in de streek van Mametz, tusschen Albert en Peronne, en in de

1250 streek van Lihons bij Chaulnes hebben wij drie hevige tegenaanvallen der Duitschers afgeslagen. Wij brachten den vijand gevoelige verliezen toe, maakten gevangenen en vernielden verscheidene mitrailleurs.

In Argonne bij St. Hubert is de vijand er door een levendigen aanval in geslaagd eenigen vooruitgang te maken op de Maasheuvels. Ons geschutvuur, door vliegtuigen in

1255 de goede richting geleid, heeft twee zware batterijen des vijands vernield en een derde batterij zwaar beschadigd.

De strijd in Noord-Frankrijk. (Nadruk verboden.)

1260 CALAIS, 17 Dec. Nog maar korten tijd en de Kerstklokken zullen luiden. Doch ik denk, dat ik ze dan dieper weer in België zal hooren. Zoo langzaam aan toch vorderen de Bondgenooten. Heden trokken ze weder te Noord-Oosten van Nieuwpoort verder, en Zuid-Oostelijk van Yperen maakten ze eveneens vorderingen. 't Zal nu zoo komen dat de scherpe hoek dien Yperen nu maakt in de gebogen frontlijn hoe langer zoo meer zijn

1265 scherpte zal verliezen. Gestadig houd het bombardement aan. De vliegers der verbondenen hebben gisteren en heden meer dan 1000 Meter hoog boven de linie der Duitschers gevlogen en verscheidene bommen geworpen die nogal uitwerking hadden. Er vinden natuurlijk gestadig kleine gevechten plaats, welks vermelding echter ieder afzonderlijk ik overbodig acht.

1270 Temeer daar het geheel een vooruitgang teekent. Men zal zich afvragen waarom de oorlogsschepen nu geen rol spelen in den vooruitgang aan den zee kant. Ik vernam van goede zijde dat men natuurlijk de plaatsen aan de Belgische kust gelegen zoo veel mogelijk wilde sparen. Dit laat zich verstaan.

1275 Desondanks geloof ik dat met Kerstmis de Duitschers uit Brugge en wellicht uit Gent zullen zijn. Merkwaardige dingen spelen zich intusschen af op en bij het oorlogsveld. Soms ziet men nog tusschen de vuurlijn in, hier en daar een boer op z'n land. En dan moet men zien de aandoening, die de menschen aan den dag leggen in België, als de soldaten van hun leger hun vlek of dorp weer betreden.

1280 Zoo gisteren toen de geallieerden weder St. Georges - gelegen tusschen Lombardzijde en Nieuwpoort, - weer betraden. Dit dorpje dat nog maar weinig had geleden, telde onder zijne inwoners eenige gezinnen, welke ook leden in het Belgische leger hebben. Dit had ten gevolge dat ik de ontmoeting tusschen een moeder en haar zoon van nabij

- 1285 kon bijwonen. Alhoewel de zoon al 35 jaren telde en reeds vier kinderen had, knuffelde de moeder hem alsof hij nog een bakerkindje was. Zoo kon ik nog vele dergelijke uitingen van vreugde over onverwacht weerzien waarnemen, o. a. eene zuster die haar broeder ontving en hem naar het ouderlijke tehuis voerde.
- 't Aandoenlijkste was evenwel de aanval die een vijftal kleuters deden op hun verloren gewaande vader. Deze een Gendaar die reeds ruim vier maanden aan den strijd deel neemt, had hoewel dicht bij de zijnen zijnde, al dien tijd niets van z'n familie vernomen. De man had zeer geleden onder de gedachte, dat ook de zijnen hadden moeten vluchten, als duizenden anderen. Nu kon hij zich voorloopig bij zijn gezin ophouden, daar de bondgenooten wel weer voorwaarts zullen rukken, en hij dan garnizoensdienst zal krijgen.
- 1290 Tusschen al die bedrijven door werd er evenwel hoogerop nog aanhoudend gevochten. Nog werd gisteren Lombardtzijde door de Engelschen beschoten om de laatsten der Duitsche bezetting af te doen trekken.
- 1295 Toch heeft ook deze dag weer zijn offers geëischt. Er vielen nog al dooden en gewonden. Merkwaardigerwijze worden er hier in den laatsten tijd weinig krijgsgevangenen gemaakt. Ook hiervoor is een verklaring. De Duitschers wachten meestal de felle infanterie-aanvallen niet af, doch trekken, zoodra ze met hun geschut niets ten nadeele der bondgenooten kunnen doen, af. Toch zal, zoodra de bondgenooten meer cavalerie over de Yser hebben, en dus grooter voordeel kunnen trekken van hun aanvankelijk behaald succes, door vervolging van den vijand, dit beduidend grooter worden. Voor alles wordt evenwel in 't oog gehouden dat de
- 1300 bondgenooten strijden op eigen bodem, en dus willen sparen. Dit alles eischt tijd en omzichtigheid. Deze oorlog lijkt mij in velerlei opzicht zeer ingewikkeld en samengesteld. Merkwaardig is te zien als de Engelschen op het fluitsignaal voortrokken om de een of andere te voren bepaalde stelling in te nemen. Hun flegma leggen ze als bij tooverslag af en lenig als panters bewegen zij zich langs de wegen
- 1305 en de velden. En niets dan een bevel kan hun terug of voorwaarts doen gaan. De officieren maken binnen korten tijd ongelooflijk goede soldaten van die vrijwilligers.
- Morgen gaan we weer verder op.
- 1315 LONDEN, 21 Dec. (Reuters bijz. dienst.) De "Daily Chronicle" verneemt uit Frankrijk, dat het offensief bij Atrecht werd voorafgegaan door een hevig artillerieduel, waarbij 36 Duitsche kanonnen tot zwijgen werden gebracht. De sappeurs waren inmiddels bezig geweest met het leggen van mijnen in de nabijheid van de
- 1320 ijzerdraadversperringen. De infanterie kwam bij het vallen van den avond over een front van twee kilometers vooruit en bracht de mijnen tot ontploffing, kwam daarna uit de loopgraven en dreef de Duitschers uit hunne stellingen. Een groot aantal gevangenen werden gemaakt, en eenige mortieren buitgemaakt, benevens veel bagage, waaronder de kapdoos van den Beierschen kroonprins.
- 1325 LONDEN, 21 Dec. (Eigen Bericht.) De "Morning Post" verneemt uit Parijs, dat er reden is om aan te nemen dat de druk der geallieerden op de linie van den vijand nu zeer veel sterker is. Het blad kreeg bericht, dat Noyon nu in handen van de Franschen is, nadat het door de Duitschers verbrand en verwoest was voor de ontruiming. De val van Noyon is ongetwijfeld goed nieuws, daar de Franschen nu krachtig opdringen tegen de
- 1330 Duitsche stelling op de heuvels boven Noyon. De tegenslag bij Noyon beteekent onvermijdelijk de verbrokkeling van de Duitsche linie in Frankrijk. Met den val van Noyon en Tracy le Val worden de vooruitzichten in het centrum meer bemoedigend. De correspondent voegt hieraan toe, dat aanzienlijke vorderingen zijn gemaakt bij Reims en een zeer belangrijk succes was de verovering van het fort Bumont, de eenige
- 1335 hooge stelling aan de overzijde van het Aisne-kanaal die den toegang verdedigde tot de wijde vlakte ten noorden van Reims. De kanonnen van Bumont kunnen nu niet langer het centrum bij Reims beschieten. Bij een krachtigen opmarsch is de Duitsche linie niet alleen op een ander punt bedreigd, maar loopt ze kans onhoudbaar te worden.
- 1340 Een onzer berichtgevers, die den strijd bijwoont in Noord-Frankrijk meldt ons, dat Oostkerke, Ramskapelle en Kooskerken door de Duitschers worden beschoten, en dat de bondgenooten het vuur met succes beantwoorden.
- Het ondermijnen van loopgraven.**
- 1345 In een soldatenbrief in de "Hamburger Nachrichten" leest men het volgende omtrent het ondermijnen van loopgraven in die Argonnen: Den eersten December hadden wij ons vijfde groote gevecht. De twee compagnieën van onzen rechtervleugel lagen sedert vijf dagen over honderdzeventig meter afstand nog slechts van drie tot vijf meter van den

- 1350 vijand af. De linkercompagnie was nog door een dal gescheiden van de Franschen, die op de tegenoverliggende helling drie rijen loopgraven boven elkaar hadden aangelegd. Dit front gold algemeen als onneembaar.
- 1355 Wij lieten nu de bij ons ingedeelde genie de loopgraven, die van drie tot vijf meter van ons aflagen, ondermijnen. De ontploffing zou eigenlijk op den verjaardag van Campigny, 30 November 1870, plaats hebben, maar de genie-soldaten verklaarden, dat zij nog niet genoeg "niespoeder" in de gaten hadden. Wij vreesden echter, dat de Franschen eveneens aan het boren waren en ons het eerst de lucht in zouden laten vliegen. Eindelijk, den eersten December, was alles klaar. Om half elf 's morgens werden de voorste loopgraven ontruimd. De bezetting was slechts gemarkeerd. Om kwart over elf kwamen alle mannen uit onze loopgraven. Om elf uur 19 drukte de luitenant van de genie met zijn duim op de elektrische knop. Om elf uur 21 een ontzettende knal, alsof de wereld inviel. Ik zag een wolk van modder wel tweehonderd meter de
- 1360 lucht invliegen, waarin ongeveer honderdvijftig meter hoog twee Franschen rondtolden. Een minuut later gierde een stormwind door het bosch. Ik wist eerst niet, wat dit nu weer was, tot ik merkte, dat het een hagel van modderkluiten was. "Daar ga ik", dacht ik en ik verdween twee minuten lang niet zijn hoofd onder een dekking.
- 1365 Intusschen drongen onze vleugelcompagnieën door de gaten, door de ontploffing geslagen, in de Fransche loopgraven. De eerste lag vol dooden en bedolven soldaten. In de tweede en derden waren de mannen zoo verbluft, dat zij zich zonder veel strijd overgaven. In een half uur tijd hadden wij de bezetting uit alle drie de loopgraven
- 1370 gevangen genomen. Daarbij waren acht officieren 378 man ongedeerd. De rest, waaronder twee officieren, lag dood in de loopgraven, onder den modder. Ons heele verlies bedroeg slechts drie dooden en zeven gewonden. Geluk heeft een soldaat noodig. Want de Fransche genie-soldaten die wij gevangen
- 1375 genomen hadden, vertelden ons, dat zij ons op acht plaatsen ondermijnd hadden, maar nog niet klaar waren geweest met laden en dat zij eerst om zes uur 's avonds hadden willen aansteken. Bij het onderzoek bleek dit ook juist. Dat was de grootste slag, die tot nu toe, in de Argonnen gedaan is. Dit werd ook door het oppercommando erkend. De kroonprins zond ons een liter wijn den man en tweehonderd wollen dekens.
- 1380 **Op het Oostelijk oorlogstooneel.**
Russisch Communiqué.
PETERSBURG, 20 Dec. (P. T. A.) Het communiqué van den Grooten Generalen Staf van hedenavond 6 uur 30 luidt:
- 1385 Aan den linkeroever van den Weichsel en aan de rivieren Bzoera en Bavka werden gisteren een reeks gevechten geleverd die op sommige punten een zeer ernstig karakter aannamen. Twee Duitse compagnieën, die bij het dorp Dakhovo over een half verbrande brug de Bzoera overtrokken, werden onmiddellijk door de onzen aangevallen en volkomen vernietigd. De vijftig overlevenden werden krijgsgevangen gemaakt. Eveneens hadden
- 1390 gevechten plaats in Galicië. Op sommige plaatsen werden tegenaanvallen gedaan; daarbij namen wij vele manschappen gevangen en maakten mitrailleuses buit. In de streek om Przemysl beproefden de Oostenrijkers een uitval met een sterke troepenmacht, hun pogingen mislukten echter; zij werden in de flank door ons aangevallen en teruggedreven, waarbij wij velen hunner krijgsgevangen maakten.
- 1395 **Op Zee.**
Het geheim van de "Audacious" opgelost.
Een Genueesch blad verneemt uit Londen, dat de "Audacious", de gezonken Engelsche super-dreadnought, niet verhoren is. Toen het slagschip op een mijn was geloopt, heeft men het door het sluiten van de waterdichte schotten zoolang drijvende kunnen
- 1400 houden, dat het op de zandige kust van Lough Swilly kon worden gezet. Daar heeft men voorloopige herstellingen aangebracht en vervolgens is de "Audacious" naar Belfast gesleept, waar zij nu in het dok ligt. Het schip zal nu weldra, geheel hersteld, weer zes kunnen kiezen.
- 1405 De "N. Rott. Ct." van dit bericht melding makende, voegt er aan toe, dat ook volgens haar inlichtingen het bericht juist is. Het herstel vindt plaats op de werf van Harland en Wolff te Belfast en de helling is afgeschut door een hooge schutting. Hiermede is meteen verklaard, waarom de Engelsche admiraliteit het niet raadzaam heeft geacht, van het ongeval melding te maken.
- 1410 **BELGIË.**
Uit Brussel.
Een onzer berichtgevers meldt:
Sinds enkele dagen krijgen hier noch de neutrale buitenlanders, noch zelfs de Duitschers of onderdanen der met hen verbonden staten paspoorten voor Nederland,

1415 tenzij ze een verklaring teekenen, dat zij zich zoolang de oorlog duurt en Nederland
neutraal blijft, verplichten niet weer naar België terug te keeren en in Nederland te
blijven. De te teekenen formule bevat tevens de zinsnede, dat zij verklaren te weten,
dat zij zich bij eventueelen terugkeer aan straffen bloot stellen.
1420 Belgen krijgen al sinds eenigen tijd geen paspoorten meer voor Nederland, behalve bij
hooge uitzondering (indien zij zich met den invoer van levensmiddelen bezighouden ten
behoefte van het centraal voedingscomité).

DUITSCHLAND.

De marine-toebereidselen.

1425 LONDEN, 21 Dec. (Reuter.) De correspondent van de "Daily Mail" te New York seint:
Een berichtgever van de "Tribune" geeft een verslag van een dag bij de Deutsche
marine te Kiel. Hij zegt, dat de Duitschers vertrouwen hebben in hunne nieuwe
superdreadnoughts en onderzeeërs. Alle bemanningen van de twee slagschip-eskaders in
de haven hebben vijf uur daags kanon- en schietoefeningen.
1430 Elfduizend man werken dag en nacht aan de marinewerf.

Een Duitsch antwoord op het Fransche Geelboek.

BERLIJN, 21 Dec. (W. B.) (Officieel.) De "Nordd. Allg. Zeitung" schrijft:
Door het Fransche Geelboek en trouwens door alle officieele publicaties van de Triple
1435 Entente gaat als roode draad de opvatting, dat Duitschland den oorlog had kunnen
verhinderen, indien het van zijn invloed op Oostenrijk Hongarije had gebruik gemaakt
om te verkrijgen dat dit zijn eischen tegen Servië verminderde. De mogendheden van de
Triple Entente gaan daarbij uit van het eenzijdige standpunt, dat Rusland het recht
had zich als beschermer van Servië te gedragen, terwijl aan den anderen kant aan
1440 Oostenrijk-Hongarije het recht wordt ontzegd tegenover de jarenlange uittarting van
den kleinen buurman stappen te doen die het ter handhaving van zijn veiligheid en van
zijn positie als groote mogendheid noodig achtte. Duitschland zou volgens de meening
van Rusland en zijn vrienden Oostenrijk-Hongarije hebben moeten weerhouden en zich
1445 hebben moeten schikken naar de door Rusland verdedigde opvatting, dat de mogendheden
er over te beslissen zouden hebben in hoeverre het Oostenrijk-Hongarije vergund zou
zijn voldoening te eischen voor de provocaties van Servië. Duitschland deed te Weenen
alle stappen, die met de waardigheid van den bondgenoot waren overeen te brengen, het
weigerde echter de door Rusland en zijn vrienden verlangde pressie op Oostenrijk-
Hongarije te oefenen.
1450 De "Nordd. Allg. Ztg." wijst er dan op, dat in het Geelboek in de vraag van den
gezant von Schoen dat de Fransche regeering te Petersburg tot gematigdheid zou raden,
niets anders wordt gezien dan een plumpe poging van Duitschland om tusschen Rusland
en Frankrijk wantrouwen te zaaien, terwijl van Duitschland werd verlangd dat het zijn
1455 bondgenoot niet alleen goeden raad zou geven, maar zelfs pressie op hem zou oefenen.
Tegenover de verwijzing in het geelboek naar den zoogenaamden verzoeningsgezinden,
vredelievenden geest dien de Russische regeering van het begin van de crisis zou
hebben getoond, herinnert de "Nordd. Allg. Ztg." er aan, dat Sasonof reeds bij het
eerste onderhoud met de Fransche en Engelsche ambassadeurs opmerkte, dat Rusland
1460 genoodzaakt zou zijn te mobiliseeren. Het blijkt uit het Engelsche Blauwboek, nummer
zes, dat tot de Russische mobilisatie reeds op 25 Juli was besloten en sedert dien
tijd in het geheele Russische rijk werd uitgevoerd.
Het blad merkt op, dat de berichten van den Engelschen ambassadeur te Petersburg
bewijzen, dat deze met toenemende bezorgdheid de in Rusland begonnen militaire
1465 activiteit waarnam en gaat dan voort dat de wijze waarop de officieele publicaties in
het Geelboek om dit belangrijke punt heendraaien uiterst merkwaardig is: tot eiken
prijs moet het bewijs worden gebracht, dat het Duitschland is geweest, dat met de
militaire voorbereidingen is begonnen. Als "bewijzen" echter kan het Geelboek slechte
zeer mager materiaal bijeenbrengen. Naar aanleiding van de bewering dat Oostenrijk
Hongarije en Rusland op het punt stonden het over een nota aan Servië eens te worden,
1470 toen Duitschland met zijn oorlogsverklaring alle hoop op het behoud van den vrede
plotseling verijdelde, wijst de "Nordd. Allg. Ztg." er op, dat Rusland op het
oogenblik, toen het Duitschland gelukt was rechtstreeksche besprekingen tusschen
Oostenrijk-Hongarije en Rusland weer aan den gang te brengen, in den nacht van 30 op
31 Juli, ondanks de verklaring van den Russischen minister van oorlog, den chef van
1475 den generalen staf aan den Duitschen militairen attaché dat de troepen aan de
Duitsche grens niet zouden worden gemobiliseerd, de algemeene mobilisatie, dus ook
tegen Duitschland, beval. Hierdoor werd het bemiddelingswerk van Duitschland geheel
onmogelijk gemaakt. Het blijkt hieruit, aldus concludeert de "Nordd.", dat het aan de
goochelkunsten van de Triple Entente niet zal gelukken het feit te niet te doen, dat
1480 Rusland de schuld draagt den Europeeschen oorlog ontketend te hebben.

De "Nordd. Allg. Ztg." voert dan acht punten in het Fransche Geelboek aan, die toonen, welke waarde aan de daarin gepubliceerde documenten is te hechten. De belangrijkste zijn:

- 1485 In het bericht van den ambassadeur Jules Cambon van 6 Mei 1913 wordt de uitlating weergegeven van den generaal Moltke, dat men alle gewetensbezwaren ter zijde zou zetten en zou aanvallen als de oorlog blijkbaar noodzakelijk zou zijn. Generaal Von Moltke heeft nimmer zulk een uiting gedaan.
- 1490 Volgens het bericht van Cambon van 22 Nov. 1913 zou in een onderhoud van den Keizer met den Koning van België en den generaal v. Moltke, deze laatste op de noodzakelijkheid en de onvermijdelijkheid van een oorlog met Frankrijk hebben gewezen en uit de uitlatingen van den Keizer zou blijken, dat deze zijn vroeger vredesstandpunt reeds in 1913 had verlaten. Volgens onze inlichtingen heeft geen onderhoud van de beide vorsten en generaal v. Moltke plaats gehad, maar alleen een onderhoud onder vier oogen tusschen den Koning der Belgen en generaal v. Moltke. Daarbij heeft
- 1495 generaal v. Moltke de hem door Cambon in den mond gelegde woorden nimmer gebruikt. In het Fransche Geelboek wordt op twee plaatsen beweerd, dat Von Schoen de Deutsche nota van 23 Juli (vergelijk Witboek, bijlage 1 B) te Parijs op 24 Juli overhandigde, terwijl de overhandiging der nota te Londen eerst den volgenden dag plaats had. Daarmee zou bewezen worden, dat Duitschland van den aanvang af tegenover Frankrijk
- 1500 zou hebben willen dreigen. Het Engelsche Blauwboek echter bevat betreffende de Deutsche nota, onder no. 9, de mededeeling gedaan door den Duitschen ambassadeur op 24 Juli 1914.
- De bewering van Viviani in de instructie aan Paul Cambon van 1 Aug. (no. 127), dat Oostenrijk-Hongarije de eerste staat was die tot algemeene mobilisatie overging,
- 1505 wordt door de "Nordd." wederlegd met het feit, dat Oostenrijk-Hongarije eerst op 31 Juli de algemeene mobilisatie gelastte (Geelboek no. 115), terwijl Rusland reeds in den nacht van 30 op 31 Juli de algemeene mobilisatie, en de tegen Oostenrijk-Hongarije gerichte reeds op 29 Juli had afgekondigd.
- De onjuiste voorstelling wordt versterkt doordat het bericht, no. 115, betreffende de
- 1510 Oostenrijksch-Hongaarsche mobilisatie met opzet voor het de Russische mobilisatie meldende bericht, no. 118, in het Geelboek is opgenomen.
- De Fransche ambassadeur Paléologue beweert in een bericht van 30 Juli, no. 103, dat Sasonof den Duitschen ambassadeur verklaarde, dat hij hem, teneinde de vredelievende bedoelingen voor den Tsaar te toonen, namens Z. M. een nieuw voorstel wilde doen. In
- 1515 waarheid echter geschiedde het volgende: Toen Sasonof de verklaring van Oostenrijk-Hongarije, dat het de Servische territoriale integriteit niet zou aantasten, onvoldoende noemde, verzocht graaf Pourtalès hem den draad der onderhandelingen niet af te breken, teneinde een nauwkeurige formuleering van de minimum-eischen van
- 1520 Rusland jegens Oostenrijk-Hongarije te kunnen verkrijgen. Graaf Pourtalès gaf daarbij den raad door eenige concessies een compromis mogelijk te maken. Sasonof schreef daarop een formule neer, die in hoofdzaak alle Russische eischen bleef handhaven. Nadat Pourtalès uitdrukkelijk er op had gewezen, dat hij het aannemen van deze eischen door Oostenrijk-Hongarije onmogelijk achtte, verklaarde hij zich bereid de
- 1525 formule aan zijn regeering over te brengen. De bewering in het Fransche Geelboek, dat hij beloofde de formule bij zijn regeering te bepleiten, is niet juist. Belangwekkend is daarbij het uit het Geelboek blijkende feit (vergelijk no. 113), dat de Engelsche regeering door haar ambassadeur er op aandrong, dat Sasonof zijn formule nog weer veranderde en voor Oostenrijk-Hongarije nog onaannemelijker maakte. Dit feit toont dat de Britsche regeering bedoelde een compromis onder alle omstandigheden
- 1530 onmogelijk te maken.
- Ter rechtvaardiging van de Fransche mobilisatie beweert Viviani, Geelboek no. 127, dat reeds lang voor de Russische mobilisatie "den vorigen Woensdag", de heer v. Schoen (de Deutsche gezant te Parijs) de aanstaande afkondiging van den
- 1535 "Kriegsgefahrzustand" had aangekondigd. Deze maatregel was ook door Duitschland genomen en onder dezen dekmantel had Duitschland onmiddellijk de eigenlijke mobilisatie begonnen. Ook hier houdt het Geelboek zich niet streng aan de feiten. Nadat Duitschland door zijn gezant op 29 Juli bericht had ontvangen, dat 80.000 man van het Fransche vredeseffectief aan de Fransche oostgrens werden samengetrokken, kreeg de heer von Schoen opdracht de Fransche regeering te zeggen, dat Duitschland
- 1540 gedwongen zou zijn veiligheidsmaatregelen te nemen en den staat van "oorlogsgevaar" zou moeten afkondigen, indien Frankrijk met oorlogsvoorbereidingen doorging. Dit beteekende weliswaar geen mobilisatie en geen oproeping onder de wapens, maar verhoogde in elk geval de spanning, hetgeen ons ongewenscht leek, daar wij voortdurend op behoud van den vrede hoopten.
- 1545 De "Nordd. Allg. Ztg." eindigt: Deze enkele citaten zullen voldoende zijn om den weest te karakteriseeren waarin het Fransche Geelboek is samengesteld. Uit het

materiaal dat het bevat, blijkt op welke zwakke voeten het door de Fransche regeering beproefde bewijs rust, dat Duitschland den wereldbrand heeft ontstoken.

1550 **FRANKRIJK.**

De lichting 1915.

LONDEN, 21 Dec. (Reuter.) De "Daily Express" verneemt uit Parijs, dat tooneelen van groote geestdrift waren waar te nemen bij het vertrek van de lotelingen der lichting 1915.

1555

ENGELAND.

De beschieting van Scarborough.

LONDEN, 21 Dec. (Reuter.) Minister Winston Churchill schreef aan den burgemeester van Scarborough om hem leedwezen te betuigen over de verliezen, die zijn gemeente leed, en zijn bewondering uit te spreken voor de waardigheid en den moed door de gemeente bij het bombardement betoond. Hij zegt: de geheele marine deelt in uwe teleurstelling, dat de Duitsche schepen ongestraft konden ontkomen. Wij wachten geduldig op de gelegenheid, die zeker zal komen.

1560

En hij voegt erbij: Niets toont meer de kracht der Britsche marine dan de haat die tegen ons woont bij den vijand, een haat, die slechte wordt overtroffen door zijn vrees. Welke wapenfeiten de Duitsche marine ook heeft verricht, het stigma de "babykillers" van Scarborough te zijn zal blijven rusten op de officieren en manschappen – terwijl de ware zeelieden de zeeën bezeilen.

1565

1570 **De Duitsche consul te Sunderland.**

Wij hebben meegedeeld dat het tegen den heer Ahlers, den Duitschen consul te Sunderland, wegens hoogverraad gewezen vonnis door het hof van appel is vernietigd. De heer Ahlers, Duitscher van geboorte, maar sedert 30 jaren in Engeland woonachtig en sedert 1905 genaturaliseerd, had in zijn hoedanigheid van consul nog op 5 en 6 Augustus aan Duitsche weerplichtigen gelden verstrekt om naar Duitschland terug te kunnen keeren. Dit gaf aanleiding tot een vervolging wegens hoogverraad, maar de veroordeelde teekende hooger beroep aan op grond dat hij toen hij de daden verrichtte waarop de beschuldiging steunden nog niet wist dat Engeland en Duitschland in staat van oorlog waren en dat het volkomen zijn recht was alleen in geval van een oorlog van Duitschland met Rusland en Frankrijk, Duitsche weerplichtigen naar hun vaderland te zenden.

1575

1580

In het vonnis van het Hof van appel, waarbij het vonnis in eersten aanleg wordt vernietigd, werd o.a. overwogen, dat het volstrekt niet vaststond dat de beklagde geleid werd door eenige booze bedoeling en de vijanden des konings had willen steunen.

1585

Uit de afgelegde verklaringen bleek niet dat de daden van den beklagde vijandig waren aan de belangen van het land, in elk geval behoefde dit niet zoo te zijn. En daar de jury dit punt niet in overweging had genomen, zooals het behoorde, moest het veroordeelend vonnis worden vernietigd.

1590

ITALIË.

Irredentistische betoelingen.

ROME, 20 Dec. (Ag. Stef.) Ter gelegenheid van den jaardag van den dood van Oberdank had een herdenkingsplechtigheid plaats in den Manzoni-schouwburg, bijgewoond door de republikeinsche vereenigingen en de comité s, die voor deelneming aan den oorlog zijn. Door den republikein Calajani werd een zeer toegejuichte rede gehouden, waarin hij Oostenrijk en Duitschland aanviel, die, volgens hem, zooveel misdaden hebben begaan tegen de onafhankelijkheid der volken en de beschaving.

1595

Na hem voerden nog anderen, waaronder Ricciotti Garibaldi het woord.

1600

Allen werden levendig toegejuicht.

Incidenten kwamen niet voor.

LONDEN, 20 December. (Reuters bijzondere dienst.) Een correspondent uit Rome bericht: Door heel Italië heeft de politie heden een harde en ondankbare taak te vervullen gehad, daar zij op sommige plaatsen betoelingen tot herdenking van den jaardag van den dood van Oberdank moest tegengaan en ze in andere plaatsen binnen bepaalde perken houden.

1605

Gedurende den nacht werden te Rome manifesten angeplakt en in de straten strooibiljetten verspreid, sommige met rouwranden, met het opschrift: "Denkt aan den offerdood van Oberdank!"

1610

De betooging in den Manzoni-schouwburg bereikte haar hoogtepunt, toen Ricciotti Garibaldi, terwijl hij zich met behulp van twee stokken verhief, uitriep: "Er klinkt

1615 nog een stem van Caprera, waar mijn vader begraven ligt, en deze eischt daden, geen woorden van een commissie voor de aanwerving van vrijwilligers!" Garibaldi viel toen weder achterover, terwijl hem een geestdriftige ovatie werd gebracht. Na afloop van de meeting trachtte de menigte, onder hoera's voor Italië, Trente en Triest, naar het centrum van de stad te trekken, doch zij werd hierin verhinderd door de politie en de troepen. In den loop van den middag werd een optocht gehouden door de republikeinsche vereenigingen en in de Republikeinsche Club een marmeren gedenkplaat voor Oberdank onthuld. De Mazzini-clubs en andere vereenigingen te Ancona hadden plechtige herdenkingsvergaderingen belegd, doch de politie verhinderde zelfs het aanplakken van biljetten. De stad is sterk bezet door politie en groepen, ten einde eventueele ongeregelheden te voorkomen. Te Genua legde de politie groote energie aan den dag bij het verhinderen van pogingen tot de viering van den Oberdank-dag, die een sterk anti-Oostenrijksch karakter had aangenomen.

1630 **Italië en Turkije.**

1635 LONDEN, 21 Dec. (Reuter.) De "Morning Post" verneemt uit Petrograd, dat naar de "Beurscourant" meldt de Italiaansche gezant te Konstantinopel aan de Porte een verklaring vroeg van de beweging van vierduizend Arabieren onder Turksche en Duitsche officieren tegen Tripoli. Hij dreigde met afbreking der diplomatieke betrekkingen, zoo hierop geen afdoend antwoord werd verkregen.

OOSTENRIJK-HONGARIJE.

1640 Onderscheidingen. Uit Weenen wordt gemeld: Z. M. de Keizer en Koning Frans Josef heeft aan den gezant der Vereenigde Staten van Amerika te 's Gravenhage, den heer Henri van Dijke, zoomede aan den admiraal Aaron Ward, die de afdeeling van het Amerikaansche Roode Kruis, bestemd voor Oostenrijk-Hongarije naar Rotterdam heeft begeleid, de ster van verdienste van het Roode Kruis verleend. De ambassadeur van de Vereenigde Staten te Weenen, de heer Penfield, heeft insgelijks 1645 deze ster ontvangen, een "eereteken", dat de Keizer en Koning heeft ingesteld ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan der stichting van het Roode Kruis, die, zooals men weet, in 1864 plaats had. Mevrouw Penfield, die te Weenen een groot hospitaal voor gewonden heeft geopend, 1650 ontving de hooge en zeldzame onderscheiding van het Grootkruis der orde van Elisabeth.

TURKIJE.

In Trans-Kaukasië.

1655 PETROGRAD, 21 Dec. (Tel. Agentschap.) De generale staf van het Kaukasische leger meldt, dat het gevecht met de Turken, die aanzienlijke strijdkrachten hadden geconcentreerd in de richting van Vau, zich voor de Rassen gunstig ontwikkelt. De nachtaanval van den vijand bij het dorp Alogoez werd afgeslagen, met aanzienlijke verliezen voor de Turken.

1660 **SCANDINAVIË.**

1665 KOPENHAGEN, 20 Dec. (W. B.) "Politiken" schrijft: "De aandacht der geheele wereld was gevestigd op de bijeenkomst te Malmö. Elk der oorlogvoerende partijen trachtte ze als een succes voor zich te boeken en meende, dat zij de mislukking van de politiek der andere groep van mogendheden beteekende. Deze vermoedens zijn onjuist. De bijeenkomst was slechts de uitdrukking van het feit, dat de regeeringen der Noorsche rijken het 1670 erover eens zijn, dat de neutraliteitspolitiek het eenige middel is om in het noorden den vrede te handhaven, de economische nooden te verzachten, die de oorlog in de Noorsche rijken ten gevolge heeft gehad en om aan de mogelijkheid van samenwerking tusschen de Noorsche staten een vasteren vorm te geven."

EGYPTE.

De Engelsche politiek.

1675 De waarnemende hooge commissaris in Egypte, Milne Cheetham, heeft in een schrijven aan prins Hussein, den nieuwen sultan, een uiteenzetting gegeven van de Engelsche staatkunde jegens Egypte. Hij wijst er op, dat de Britsche regeering en haar bondgenooten, gedwongen door de invasie van gewapende benden in Egypte en de aanvallen op Russische open havens door Turksche oorlogsschepen onder Duitsche officieren, tot maatregelen van wederverging overgingen, en dan vervolgt hij:

- 1680 "Zijner Majesteits regeering is in het bezit van bewijzen, dat sedert het uitbreken van den oorlog met Duitschland Z. H. Abbas Hitari Pasja, de vroegere Khedive van Egypte, zijn lot had verbonden met dat van Zijner Majesteits vijanden. Uit deze feiten vloeit voort, dat de rechten op het Egyptisch bestuur van sultan of vroegeren khedive overgegaan zijn aan Z.M. Zijner Majesteits regeering heeft reeds door den generaal, commandant van 't leger in Egypte, de uitsluitende
- 1685 verantwoordelijkheid aanvaard voor de verdediging van Egypte tijdens den tegenwoordigen oorlog. Alleen blijft nog over den vorm vast te stellen van de toekomstige regeering van het land, dat nu bevrijd is van alle suzereine of andere rechten, waarop tot dusver de Turksche regeering aanspraak maakte."
- 1690 De heer Milne Cheetham zet dan uiteen, dat de Britsche regeering van oordeel is het best aan hare verantwoordelijkheid jegens het Egyptische volk te kunnen voldoen door Egypte formeel tot een Britsch protectoraat te verklaren en door het onder dit protectoraat een regeering te geven onder een prins uit het khediviale huis. En de heer Cheetham deelt prins Hussein vervolgens mede, dat hij om redenen van leeftijd en ervaring, die prins uit het huis van Mehemet Ali wordt geacht, die het meest
- 1695 waardig is om de positie van khedive in te nemen, met den titel van sultan van Egypte.
- "Uw Hoogheid uitnoodigende de verantwoordelijkheden van uw hoog ambt te aanvaarden, geef ik u de formeele verzekering, dat Groot-Britannië de meest volkomen verantwoordelijkheid aanvaardt van de verdediging der territoria onder Uw Hoogheid
- 1700 tegen alle agressies, van welken kant ook komende. En Z. Majesteits regeering machtigt mij te verklaren, dat na de instelling van het Britsche protectoraat alle Egyptische onderdanen, waar zij zich mogen bevinden, gerechtigd zijn de bescherming van Z. Majesteits regeering te ontvangen.
- Met de Turksche suzereiniteit eindigen nu ook de beperkingen, tot dusver door
- 1705 Ottomaansche firmans gelegd op grootte en organisatie van Uw Hoogheids leger en op het verleenen van onderscheidingen door Uwe Hoogheid. Wat de buitenlandsche betrekkingen aangaat, acht Zijner Majesteits regeering het in verband met de aanvaarde verantwoordelijkheid het best dat de betrekkingen tusschen de regeering van Uw Hoogheid en de vertegenwoordigers der vreemde mogendheden voortaan zullen worden
- 1710 geregeld door Z. Majesteits vertegenwoordiger te Cairo."
- Meegedeeld wordt verder in het schrijven dat de herziening der tractaten betreffende de capitulaties na den oorlog zal plaats hebben; dat het steeds het doel der Britsche regeering was in samenwerking met de Egyptische overheden om persoonlijke vrijheid, onderwijs, welvaart te bevorderen; dat de Britsche regeering deze politiek trouw wil
- 1715 blijven en verwacht dat steeds verder in de richting van zelfbestuur zal kunnen worden gegaan; dat de godsdienstige overtuigingen der Egyptenaren volkomen zullen worden geëerbiedigd en dat de Britsche regeering door het vrij verklaren van Egypte van elken plicht van gehoorzaamheid jegens hen die te Konstantinopel zich de politieke macht hebben geusurpeerd, de regeering in geenen deele geleid is door
- 1720 vijandigheid jegens het kalifaat. De geschiedenis van Egypte leert dat de loyaleiteit van de Egyptische Mohamedanen jegens het kalifaat onafhankelijk is van eenige politieke betrekkingen tusschen Egypte en Konstantinopel".
- Sultan Hussein, is de oom van den nu afgezetten Abbas Hilmi pasja. Hij is in 1853
- 1725 geboren en is de tweede zoon van den vermaarden khedive Ismail en broeder van Ismails opvolger Tewfik.
- Prins Hussein studeerde te Parijs en was een gaarne geziene gast aan het hof van Napoleon III. Tegen den tijd van de opening van het Suezkanaal keerde hij naar Egypte terug en werd daar benoemd tot inspecteur-generaal van de Deltaprovincies. Later
- 1730 keerde hij naar Parijs terug, maar in 1870 werd hij door zijn vader tot inspecteur van Boven en Beneden Egypte benoemd. Dat was het begin van een belangrijke administratieve loopbaan. Hij werd achtereenvolgens minister van onderwijs, binnenlandsche zaken, oorlog, publieke werken en eindelijk van financiën. Aan ervaring in bestuurszaken ontbreekt het den nieuwen vorst dus niet.
- 1735 Na het afzetten van den verkwistenden khedive, Ismail, ging prins Hussein met zijn vader naar Napels. Eerst na den opstand van Arabi-pasja keerde hij naar Egypte terug. Sedert wijdde hij zich voornamelijk aan den landbouw, waarbij hij den eeretitel "vader der fellahs" wist te verwerven.
- 1740 **Allerlei.**
Europeesch geboefte.
— Uit Amerika wordt de klacht vernomen, dat het misdadige uitschot uit Europa de wijk neemt naar de Vereenigde Staten, waar het nu niet slechte veiliger is, maar waar ook meer werk aan den winkel is dan in dien oorlogschao, waar de menschen wel wat anders

- 1745 te doen hebben dan tot prooi te dienen voor de internationale oplichters-benden. Van verschillende beruchte Parijsche apachen zijn er reeds kopstukken in New-York gesignaleerd; in Parijs valt er niets meer voor hen te halen, en evenals de ratten een zinkend schip verlaten, zoo namen zij de vlucht naar dollar-rijk Amerika. Wel staat de New-Yorksche politie met de politie van de groote Europeesche steden in
- 1750 verbinding, – maar let daar eens op, wanneer zoo'n vermomde Parijsche straatroover fijn gekloft aan wal stapt!
- Een aantal valsch-spelers van professie heeft ook zijn winter-séjour ditmaal aan den anderen kant van den Oceaan betrokken; wanneer de rijke yankees niet naar Europa komen, dan loont het de moeite, de reis naar ginds ondernemen. In Monte Carlo rolt de
- 1755 roulette dezen winter wel door; maar wie spelen er eigenlijk? en zijn het wel bedragen van belang, die op het groene laken worden opgezet?... neen, immers! Wat valt er dan voor slag te slaan voor de linke broeders, die het van valsch spelen moeten hebben? Het loopt in de smiezen, wanneer er te weinig vertier om hun grijpelingen woelt. Je vischt pas goed, als het water troebel is.
- 1760 Hun nieuwe arbeidsveld ligt op de groote booten, die het verkeer tusschen Europa en de Vereenigde Staten zoo goed en kwaad als het gaat onderhouden. Nog velen verhuizen er geregeld met hutje-en-mutje, de duiten in goud en zilver aan den lijve gedragen! En die kunnen het niet laten, wanneer ze over de eerste slaaplooze nachten van mijnen-gevaar heen zijn, ook het geluk weer eens te wagen met een onschuldig
- 1765 spelletje in de speelzaal op het promenade-dek! Zoo grandig treden er die oplichters van bridge en joker aan boord op, dat de reederij-directies afzonderlijke voorschriften aan hun kapiteins hebben meegegeven, om door de scheeps-recherche toch vooral een oog in het zeil te laten houden. Verbeeld je ook, dat de geplukte en uitgeschudde millionairs-vluchtelingen arm en berooid daar ginds aankwamen; hoe
- 1770 weinig zouden ze dan welkom zijn in het gastvrije dollar-land!
- Er loeren, nog wel andere linke toffers op de internationale reizigers in deze vreemde dagen. Het zijn de gewonde krijgshelden. Een nieuw slag, ontstaan uit den drang der tijden! Ze schepen zich in als uiterst vervallen tusschendeck-passagiere; hun kleeven zijn gescheurd, en een verband knelt hun om het hoofd: of wel ze
- 1775 trekkebeen en op een kruk, of dragen den arm pijnlijk in een verband. Ze komen liefst uit België; – het zijn gewonde soldaten, die het in den laatsten grooten slag aan het front moesten afleggen, en nu, de hemel weet hoe! aan boord verzeild raakten. Maar dadelijk worden ze herkend; hun lijdens-verhaal wordt door de stewards oververteld, van het voorschip naar het achterschip, en alle eerste-klas-passagiers krijgen er van
- 1780 te hooren. De belangstelling is groot; ze kunnen hun aangrijpende verhalen niet dikwijls genoeg over vertellen. En altijd is er wel de een of andere gevoelige ziel, die met de geruite reispet rondgaat, om met zwaren troost den verongelukten soldaat te beloonen voor de doorgestane ellende.
- Meestal worden ze geknipt, nog eer ze Ellis-eiland hebben betreden, want de
- 1785 Amerikaansche detectives hebben maar weinig gevoel voor zulke naar Amerika wijnende oorlogs-helden. Als er onder hun bloedige verbanden niet eens een litteekentje als herinnering aan de bijna doodelijke wonde te bespeuren valt, dan hebben ze de paternosters al rond de polsen.
- Maar glipt er een door de mazen van het net, dan is 's mans fortuin ook gemaakt. De
- 1790 interviewers van de Amerikaansche pers zijn al even handvlug, als de sujetten, die ze laten praten. Denzelfden dag ligt er reeds een voordeelig engagement ter teekening voor een tingeltangel of een bioskoop. En weldadig Amerika ontknoopt den buidel, om dit schavuiten-zoodje het koefnoen in hun land zoo zalig mogelijk te doen zijn.
- Zoo valt er nog wel voor sommige gauwdieven een winstje te rakelen uit den oorlog,
- 1795 die hun op het eigenlijke terrein van hun arbeid het eerlijke ganefven-broed uit den mond stootte!
- Mercurius was vanouds een half-broeder van den krijgs-god Mars.

De spion-lantaarn-opsteker.

- 1800 – De lantaarn-opsteker van Straatsburg is amper den dans ontsprongen, als spion te worden opgepakt; ook, omdat de patrouille de geweren met scherp geladen draagt, had men hem bijna meteen tegen een van zijn lantaarns geplaatst, om hem den kogel te geven.
- Het leek dan ook wel zeer land-verradig wat hij uithaalde; maar op de keper beschouwd
- 1805 was het niets anders dan een afschuwelijk misverstand, dat hij de lantaarns weer aanstak, welke de militaire overheid had uitgedraaid.
- Het gebeurde dan op een avond, dat een politie-agent op zijn ronde alle straat-lantarens uitgedraaid zag. Hij vond het geval dermate verdacht, dat hij om
- 1810 adistentie telefoneerde, en met een kameraad de donkere straten af zocht, om de reden te vinden van deze verdachte duisternis.

Naspeuringen van Paul Theelen: 21 december 1914

Eindelijk stuitten zij op een patrouille soldaten, die elken lantaren-paal beklauterden, om het gaskraantje neer te draaien, en de omgeving aldus in het duister te zetten. De patrouille had namelijk in opdracht, de stad te beveiligen tegen eventueele nachtelijke aanvallen van vijandelijke vliegers, – vandaar dat zij de straten in het duister moesten dompelen. Dit was afdoende, – meenden de agenten. Een korte uiteenzetting tusschen de handhavers der stedelijke veiligheid en die van de rijks-veiligheid volgde; doch als ehrentfeste Duitschers begrepen de Straatburgsche agenten, dat zij den soldaten hun gang dienden te laten gaan.

1815

Maar wie schetst hun verbazing, toen zij, terugkeerende op hun schreden, overal de lantarens weer aangestoken vonden! Dit kwam hun onder de gegeven omstandigheden nog verdachter voor, dan het uitdraaien der straat-lantarens! Dus slopen zij weder de verlichte straten door, – en stieten eindelijk op een der lantarens-opstekers, die, trouw aan zijn plicht, de uitgedraaide lantarens weer aan het ontsteken was.

1820

Eerst wilden de akente den man arresteeren, en hem meteen maar aan da patrouille overleveren, teneinde hem den kogel of den strop te geven; maar toen bedachten zij zich, dat de lantaren-opsteker niets anders gedaan had dan hetgeen hij meende, dat zijn plicht hem voorschreef.

1825

Voortaan zullen er nu duidelijke orders worden uitgegeven, wanneer er samenwerking moet zijn tusschen de militaire autoriteiten van Straatsburg, de politie en de gasfabriek.

1830